Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетараш, вӀашагӀкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 31 ЯНВАРЬ, 1981 ШУ. ● № 13 (6303). ● Мах 2 кепиг.

Укх деношка кенатехад Нохч-ГӀалгӀай АССР къахьегамхоша 1981 шера — пхьайтталагӀча пятилетка хьалхарча шера тӀайийца социалистически декхараш. Уж хьалхагӀа дийцад къахьегача коллективашка.

ХӀара кӀира массаза дедл гаргакхоачаш латт парте XXVI съезд хьаелларгӀола ди. Алсамдуьлаш да коммунистий форума кийчдеш дола къахьегама совгӀаташ, тӀа - тӀа шерагӀа ярмаш я социалистически яхь. КПСС XXVI съезд хьеллача денга планал совгӀа 3 миллион сома маьха промышленни продукци арахеца дош деннад вай республика индустре болхлоша. ХӀара производственни коллективо хьадда декхараш тӀайийцад.

«Съезда хьалхарча яхьах вай дукхача хана, — белгалдоах новкъост Л. И. Брежнева, — дагахьба деза пуи къаьстта дола хьесап. Из иттлагӀа пятилетка дика чекхъяккхара тӀехьа а, цу цхьан хана дӀахо дӀакъалхашкахьа даха вий теми лаьа тоаро хургйола хургйолча пятилетка старт бахьан а лелаш яхь а. Цудухьа Ӏадьмате чӀоагӀа лоархӀаш белаш да из яхь дерригхалиъа хилар».

КПСС ЦК парте XXVI съездага йолча «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР

ДОШ ДЕННАДАЛЕ — КХОАЧАШДЕ

экономически социальни дегӀайоалара керттера лостамаш» яхача проекта тӀа белгалду парте горкомаш, райкомаш, юкъъяндара первичн организацеш декхарийла я хӀара производственни коллективе пятилетка хьалхарча деношка денз плановой заданеш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагӀбаха, яхаш.

Съезда хьалхара социалистически яхь лелаеш массане а хьаллаьций «Пятилетка — дика чакхъяккха. КПСС XXVI съезда даха ма доаггӀара накъагӀа» яха тӀахьехам.

Хьалха латтача коллективаша дӀадоладаьр хьаллацар, социалистически яхь мишта лел шерра дӀадовзийтар партийни, профсоюзни организацей, боахамий кулгалхой декхар да. Укхаза боккха лоархӀам болаш да новаторий, хьалхе леладерий опыт массанена а дӀайовзийта ца Ӏаш, из балха юкъейоалаяра мел эша хьалаш хьакхоллар. Цу гӀулакха керте отташ партийни организацеша дукхагӀа пайда эца беза экономически дешар, халкъа университеташ, хьалха латтача опыта школаш, хьехамчал санна йолча формаех.

Дукха ха йоацаш хиннеча XVII областной партийни конференце белгалдаьккха ма хиллара, «ТӀехьабусараш боацаш бе болхӀ» яха ростовчаний опыт юкъейоалаеш дикка дукха болх баьбола а, вайна хӀанз а мегадац еррига коллективаша шоай бетта, шера, пхе шера йола планаш кхоачашъелга Ӏалашде. Цудухьа Ӏадьмате сиха де деларех да тӀехьабусараш хьалхалаттараштта тӀехьакхебар.

ХӀанз а йолаш я хьалаш цхьатарра дохкаше а шоашта уллувча бригадел, фермел, колхозел, совхозел тӀехьаюсараш. Бахьанаш тайп - тайпара да, уж бокъонца къоастадар, торонаш мелагӀа я а хьежа царех тӀехьа ца доахаш пайда эцар боккха лоархӀам болаш да.

Цу хьакъехьа доккха декхар хьалхашка отт дӀаяхача пятилетке болх во баьча «Чеченингушвино», «Промстройматериалы» яхача объединеней, цементни, «Трансмаш» заводий, моттигерчен кхачини промышленноста предприятей партийни организацешта, боахама кулгалхошта.

Опыто хьахьоях «КПСС XXVI съезда — 26 хьинаре кӀира» яхача девизагӀа яхь леладиро социалистически декхараш кхоачашдара тӀахьожам леаттабелга дикка тоадь хилар. АргӀанара къахьегама кӀира чакхдьнинад — массанена а хайта деза из мишта чакхдьлар, хьалхаваьнар малав, тӀехьависар, пий торонашка хьежна болх ца баьр малав. Цу тайпара яхь тӀахьожам лоаттабаро теро хулийт болх лертӀабаккхара де дезар ший ханнахьа де, тӀехьабусарашта бе йоагӀа Ӏотткъам бе. Цу хьакъехьа дика опыт Ӏоалый КПСС Грозненски горкомо.

Боахамий кулгалхой, партийни, общественни организацеш декхарийла я наькъ е йоагӀа уйла, йоакхо е, къахьеген бытен ахтув бола хьалаш царие хьакхолле. Производственни толамаш дахара хилазда даргдоаца из хьал тийша де партийни организацеша, цар идеологически активо де лерхӀачоа тӀеберзабаь болх барах.

Социалистически яхьо, къахьеганца коммунистически хьисапе гӀулакх хиларо хӀара къахьегамхочунна, хӀара коллективана бухсоцдаш керагӀдоалараштта, наха кхетам балара декхараш кхоачашдара еш йола воздействи ма могта чӀоагӀагӀа хилийтар — из да парте де яхаш вай тӀахьехаш дола гӀулакх. КПСС Центральни Комитето дӀадех дикагӀча опытага, цун мах а беш хьажар, хьинерегӀа дӀайоаржадар, боахама доал деча на деш дисаршка, кхоачамбоацарашка критически хьажар а уж дӀадахара де доагӀар дар в.

Яхье баьнараша эггара хьалха йоакхо е езарех цаӀ да массанахьа а бийдалахи материалехи, доагорах а энергех а, кхыча ресурсех бизза пайда эцнага Ӏалашдар. Цар кхом бар хӀара коллектива балха толамий хьокхамашта юкъера дӀакъаста йиш йоаца дакъа хила деза.

Нохч - ГӀалгӀайчен къахьегамхоша тӀайийца декхараш доккхий а бехктохаме а да. Уж толамца кхоачашдар тайша хургда хӀара болхлочо, колхахочо, хӀара къахьегама коллективо хьинар кхе ца деш къахьегарах.

Денна дош кхоачашдара тӀехьера социалистически яхь шерагӀа йоаржаве!

Даха ма доаггӀара накъагӀоргда вай КПСС XXVI съезда!

ТЕШАМЕ ТОАЮ ТЕХНИКА

Шерагара шерага чӀоагӀлуш, дегӀайоагӀаш я Сунженски района ЦӀеча Эскара цӀерагӀа колхоза технически база. ХӀара шера дукхагӀа хул трактораш, комбайнаш, тӀехьаювза инвентарь.

Соахка ихьоалагӀча октябре болабелар укхаза техника тоае. Цу хана денз колхоза механически мастерскера тоаль араьннай 28 трактор, царех 24 соахка йиъзагӀча квартале тоайир. ХӀаьта планагӀа иу юкъа тоае езаш хиннараш 22 мара яцар.

Мехмастерскера арайоалача хӀара тракторга лаьрххӀа йолле комисси хьаж. Цунна юкъебоагӀа колхоза кертера инженери агрономи, мехмастерске механик - контролер, трактор йолча бригада бригадир.

Трактора хӀара агрегато мел дика болх бу техкачул тӀехьагӀа мара машин тоаль яккхарах тешал деш ахт оттяц цар.

Мастерске болх бу нах гӀадбугаш хӀама да хӀаналла тоаьлча хӀара трактора закхамах беш комиссе акташ уттаь хилар. ХӀана аьлча, хьадечун дикадах тийша да царна доагӀа алапи. Дикал лакхагӀа ме хул дукхагӀа лу ахча.

Овсарех тешамех къахьега йиш хулийт эттера хьалха мастерске болхлошта юкъе барт, шоайла новкъостал де кийча хилари.

Масала, ненсе бола механически мастерске мотораш тоадеш къахьега слесарь Кривцов Николай Васильевичи слесарь Дудкий Василий Федорович. Ха яха шоаш болаше а къонабераш шоайла хьалха да боалийташ, балха нормаш хӀара дийнахьа шиблаь процент совгӀа кхоачашдеш хьабоагӀа уж.

— Болх беча мотора тегага лаьийгӀача тоьам, хул Кривцов Николайна тишъена е еха оетхал малагӀа я хара. ХӀаьта Дудкий Василий волча чоалхане йоаца керда оатхал хьае е тишъеннар меттаоттае дехар деш кхыметтел кхыча боахамашкара а нах бу, — дуьц царех мехмастерске заведующе Кузнецов Николай Афанасьевичо. — Цара дӀагӀортташ болх беш дукха ба тха коллективе: тоаре Ильиченко Владимир, ирзоэлектросварщик Самойлов Борис, трактораш вӀашагӀъехкаш вола слесарь Андреев Иван, кхыбараш. Балха нормаш хӀарапе юкъера лаьрхӀача 180 процент кхоачашдьо цар.

Мехмастерске болхлоша дош деннад соахка йиъзагӀча укх шера хьалхарчен кварталашка тоае езаш хинна йорига техника КПСС XXVI съезд хьаелларгӀолча дийнахьа кийчон мугӀаре дӀаоттаьа дехха. ЛаьрхӀар цар кхоачашдергхиларах шеко а яц. Ялы а бархӀ трактор тоайича кхоачашхул цар дош, хӀаьта тӀехьаювзача инвентарах 90 процент дӀаоттаьй кийчон мугӀаре.

М. ХАМАТХАНОВ.

Хаддаша социалистически яхье хьалха а латташ, дукха дика хӀамаш кара гӀдуьлаш хиларна дукхаьа вениа йовзаш я В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкадьтта чахкдоахача заводашка № 4 йолча установки коллектив. Шоай балха говза хьалхалаттарий опыт тӀа-тӀа йоаьзагӀа йоазаш, мехкадьтта чахкдахара технологи даьи нийса лелаеш, хаддаза энергоресурсаши мехкадьтта продукташи кхоеш къахьегаш ба установка технологаш. Иштта цар болх барах заводе мсттел «Грознефтеоргсинтез» производственни объедиение а эггара дикагӀа лоархӀаш йола установка я из.

Цига белгалъяьнна дика къа а хьегаш, даим технологически режим тӀехдика мара ца хулийташ я оператор Островская Наталья.

СУРТА ТӀА: оператор Н. Островская.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Нохч - ГӀалгӀай «Терек» яхача мебельно - хьун хӀамаш еш производственни объединене гӀевнгу баь даим социалистически яхье хьалха латташ бола новатораш. Ханал дукха хьалха иттлагӀча пятилетка задани кхоачаш а яь, КПСС XXVI съезда сийлехьа накъабахара яьржача яхье шоай новкъосташта хьокхам телаш къахьегаш ба уж. Царех я отделочница Новицкая Элеонора Михайловна. ХӀара сменагӀа нормаш 115—120 процентал чухьнакха кхоачашъеш цо. Шо кийчъю продукци дикен тӀехдикен мара а хилийтац.

СУРТА ТӀА: отделочница Э. Новицкая.

З. БАТЧАЕВА сурт.

БЕТТА ЗАДАНИ ЯЬЙ

ЦхьайтталагӀча пятилетка хьалхарча шера дика къахьегаш дӀайолаеннай «Кавказэнергомонтажизоляция» яхача специализировании управлене Грозненски участка коллектив.

23-ча январе деррига технико-экономически хьокхамашта толамца кхоачашъяьй хьалхарча бетта задани. Бутт чакхбоаллаш 11 эзар сома балхаш чакхдоахаргда коллективо.

КПСС XXVI съезда сийна тӀайийца декхараш да 23 февраль тӀаккхоачаш шин бетта план кхоачашъе, аьнна.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ШОЗЗА ДУКХАГӀА

Дохкхача совгӀатаца парте XXVI-ча съезда накъайола Грозненски механически завода кузнечно - прессови участка коллектив.

Цо съезд хьаеллача денга шин бетта задани кхоачашъе декхар тӀайийцадар. «КПСС XXVI съезда — 26 хьинаре кӀира!» яхача девизагӀа къахьийгача коллективо уж декхараш тӀехкхоачашдьа. 26 январе шин бетта йоагӀаш йола продукци яь а баьнна хӀанз 27-ча кӀирам чотагӀа къахьегаш ба уж.

Участка мастера Барзылович Александр Степановича йоах: «Съезд хьатӀаоттача денга планал совгӀа 10 тонн мехкдаьтта оборудованена эшаш йола упаковкаши штамповкаш арахецаргья оаха. Уж я тха дӀаяхьийта вӀаштӀехьа иргьнраш, складе юсаргъяраш-и оаха ювца а ювцац».

Шоай денна нормаш 120—125 процент кхоачаш а еш тӀехдика къахьегарца белгалбаьнна ба участке коммунистически къахьегама ударникаш, производстве хьалха-латта аьшкпхьараш Прыгунов Юрий Николаевич, Майский Олег Алексеевич, термист Сидельников Владимир Андреевич, машинист Кибин Владимир Федорович.

Еррига участок «коммунистически къахьегама коллектив» яха цӀи яккхара къахьегаш я хӀанз.

Х. АУШЕВА.

УКХ ШЕРА 29 ЯНВАРЕ ШУРИН ФЕРМАША БАЬЧА БАЛХА ХЬОКХАМАШ ГОЙТАШ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	ХӀара Ӏаттагара дийнахьа яьккхар (кгр) 1980 шера 29 январе	1981 шера 29 январе
Ачхой-Мартановски	3,9	4,0
Грозненски	4,4	4,3
Гудермесски	4,6	4,9
Малгобекски	2,7	3,2
Надтеречни	2,1	2,4
Назрановски	4,3	4,4
Наурски	5,0	4,8
Сунженски	4,0	4,4
Урус-Мартановски	4,4	4,0
Шалински	3,3	3,7
Шелковской	6,1	5,8
Республике гӀолла	4,2	4,3

Хьинаре къахьег

Са доссаш латтар тхо Надтеречни района «[illegible]» совхоза механически мастерске кхаьчача хана. Укхаза тхона дукъалвера мастерске заведующи Магомадов Сайди.

Чудолх тхо мастерске. Цун керттерча дехе воеш ялх трактор латт. Хьалтеха йоалл дикагӀолча болхлой сийна арахийца «Молния», цунна уллув — гурахьен Ӏайи совхоза техника тоаяра план-график.

План-графико хьахьокх мастерске болхлоша 24 трактор тоае езилга. ХӀаьта дӀахо гуш да царех хӀанале пхийтта кийчон мугӀаре дӀаоттаьлга а.

— ХӀанз укхаза тоаеш латта ялх трактор цхьан кӀирагӀа мастерскера арайоаккхаргья тха коллективо, хӀаьта план кхоачашъяра йиса кхо трактор февраль бутт юкъекхачалехьа тоае тха низ дӀакхоачаргхиларах тешаш ва со, — йоах Магомадов Сайде.

Тракторашь е, комбайнаш а, тӀехьаювзаш йола инвентарь а тоаяра соахка йиъзагӀчен укх шера хьалхарчен кварталий планаш КПСС XXVI съезд хьаеллача дийнахьа кхоачашъе социалистически декхар тӀайийцадар мастерске коллективо. ДӀахо а хӀана сакиа овсара болх бойя, лаьрхӀар кхоачашде царна карагӀдаргхиларах теша йиш я.

Дика вӀаштӀехьдаьхад мастерске къахьегама наьха балха хьалаш. КПСС XXVI съезда дикача хьокхамашца накъабахар дукъа яхь йоаржалый. Цун итог хӀара дийнахьа ю. ХӀанз мишта болх баьб дӀахойт Ӏуйрийна хӀара сагага. ТолашагӀа бараш белгалбоах материально а морально а.

ХӀанз яхье хьалха ба аьшкпхьар Сайтебриев Муса, слесарь - инструментальщик Исраилов Рамзан, тайптайпара балхаш ду слесараш Умтаев Ӏумар, Исламгириев Эдик, моторащ тоадеш воле Исмаилов Лечи. Балха нормаш 150 процент совгӀа кхоачаш ца еш ди дӀадахийтац царех хӀарапе.

Дукхача хана механизаторалла болх баь саг ва Темирсултанов Кана. Дика йовз цунна техника. Ехача трактора, комбайна моллагӀа агрегат тоае хов. Цудухьа оттаваь из совхоза кулгалхоша вонкхагӀволча механикалла болх бе. ХӀаьта ший декхараш тешаме кхоачаш а ду цо. Масала, тоаль трактор мастерскера арайоалаш цуи цхьа агрегат йитац Канас ца тохкаш.

Геттара дика лоархӀабу шоай балхах комбайнаш тоаеш боахка нах а. Ялхнех йиъ комбайн кийчон мугӀаре дӀаоттаьй цар хӀанзе. Иися шиъ февраль бетта хьалхарча кӀира тоаь яккха а лерхӀ.

Къаьстта дика къахьег механизатора Джоутханов Ӏале. Итта дийнахьа шийяр тоаль кийчон мугӀаре дӀа а оттаь, комбайнаш тоае хӀанз кхыча механизаторашта новкъостал деш ва из. Цун сийна совхоза конторена хьалхашка ЦӀе байракх айяьй.

Еррига техника тоа а яь кийчон мугӀаре дӀаоттаьй механизаторашка. Латтача хана йоачаша толхаергйоацаш машиндаьтта, басар хьехкхад.

А. ХАЖМУРАДОВ.
Надтеречни района «Путь к коммунизму» газета болхло.

ЦӀЕЧА УГОЛОКИЙ БАЛХАГА ХЬАЖАР

Вай республике дӀахьош да шурий - товарни фермашкарча цӀеча уголокий балхага хьажар. Цун декхар да хьайбаш леладерашта юкъе лелабеча берригача политически - кхетама, культурни, организаторски балха кертера моттигаш цӀе уголокаш хулийтилга. КПСС XXVI съезда сийна йола яхь Ӏай хьайбаш кхоабарашта юкъе шерагӀа йоаржаелга, цу ларда тӀа фермай коллективашна беш беррига кхетама болх белгала товбелга.

МагӀалбикерча совхозий доахан леладеча фермашкарча цӀеча уголокашка из болх мишта вӀаштӀехьбаьккхаб хьожаш хилар укх деношка «Сердало», районерча «Ленина Байракх» яхача газетий рейдови бригада.

ДУКХА ДА КХОАЧАМБОАЦАРАШ А

Эггара хьалха тхо хилар «Малгобекский» совхоза шурий-товарни ферме. Доахан леладеча кхийча дӀичувоаллача хьалтеха я «Кердача къахьегама толамашца накъагӀоргда КПСС XXVI съездага!», аьнна яздь лозунг.

Гуш да, хьайбаш леладераш чӀоагӀа хьинар айденна хилар. Укх тӀехьарча хана белггала лакхбаьб ферме шура яккхара боарам. ХӀанз хӀара Ӏаттагара 4,9 килограмм шура йоаккх укхаза хӀара дийнахьа. Цу хьокхама районерча совхозий фермашта юкъе хьалхарча моттиге я ферма коллектив.

Алхха из бахьан долаш хинна Ӏац хьайбаш леладерий хьинар айдалар. Божа беттараша яхачох, дӀахо советски вахар тоадара тӀаерзань йолча «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегӀайоалара керттера лостамаш» аьнна йолча КПСС ЦК проекто деташ гӀозьаха, къахьегама хьинар айдаь ба уж.

ЦӀена а цхьалха а я фермерча цӀеча уголоке. Дика гургдолаш хоза кийчдаь хьалтеха да КПСС XXVI съезда сийна фермо тӀайийца социалистически декхараш, цхьайтталагӀча пятилетка хьалхарча шера божа беттарий социалистически декхараш. Ферма коллектива декхараш дувцаш да керда арахийна «Хьайбаш леладер» яха пенгазет а. Иштта укхаза хьалтеха я доахан кхабара рацион, хьайбаш леладерий а божа беттарий а балха распорядок.

Дика вӀаштӀехьаьнкхай ферма болхлошта юкъера социалистически яхь. Цун итогаш ю хӀара дийнахьа, пхе дийнахьа, итт дийнахьа, бетта. Уж бӀаргаго йиш я цӀеча уголоке. Масала, тхо укхаза хиннача дийнахьа «Тахан хьалха я» яхача стенда тӀа дӀаяздьй Узиева Хьасипат. Шие лелабеча хӀара Ӏаттагаро цо яьккхай 7,2 килограмм шура.

Цул совгӀа, бетта баьча балха итогегӀа дикагӀа хьокхамаш даьхача доярашта ахчан совгӀаташ лу. Масала, декабрь бетта итогегӀа эггара дикагӀа хьокхамаш даьхад Пешхоева Ниниас. Цунна еннай 25 сом преми. Цу бетта 20 сом долаш совгӀаташ деннад Балоева Азайна, Додова Ӏайшета, Узиева Хьасипата.

Раьза ба хьайбаш леладераш Долакоарча культура учреждений болхлошта а. КӀирагӀа цкъа хул уж ферме. Вай мехкара а доазол дехьара а кердараш довзийт, гойтама агитаци кийтъеча, пенгазет арахецача новкъостал ду. кердача пятилетка шерашка нохк дегӀабара керттера лостамаш довзийт, наггахьа художественни самодеятельноста концерт а оттаду.

— Болх бе безам боагӀаш дика хьалаш вӀаштӀехьдаьккхад укх Ӏай тха ферме, — дувц Пешхоева Ниниас. — Дика лелаю социалистически яхь, ханнахьа балха итогаш ю, уж массанена а дӀайовзийт, котбаьнараш морально а материально а белгалбоах. Дегара денга лакхлу шура яккхара боарам. ЛерттӀа Ӏа чакхдоаккхаргхиларах а пачьчахьалкхен планаши оахош тӀайийца доккхий- социалистически декхараш толамца кхоачашдергхиларах дог тийша да тхо. Цу гӀулакха мел эшар укх шера тхога долаш а да.

Иштта дика вӀаштӀехьдаьккхача цу деррига ца товш, хила ца доагӀаш да укхаза цхьа-ши хӀама. Уж да цӀеча уголоке шийла хилари лалувгӀа радио, хьажа телевизор ца хилари. Цу деша йоакхо е еза совхоза дирекце, партийни а профсоюзни а организацеша.

Фермашкарча хьалашка диллача дика кийтъый ала йиш йолаш я «Ингушский» совхоза шурий - товарни фермерен «Кавказ» совхоза шоллагӀча шурий - товарни фермерен цӀе уголокаш. ЦӀена, цхьалха, йӀайха я цар чу. Хоза кийтъяь гойтара агитаци, тайп-тайпара стендаш я. Коллектива а доаркай а социалистически декхараш, социалистически яхье котбаьнараш белгалбахара хьалаш да.

Масала, «Кавказ» совхоза шоллагӀча ферме хьайбаш леладераша лаьрхӀад КПСС XXVI съезда болх дӀаболалуча денга 40 Ӏаса хилийта, шин бетта планагӀа 30 хила дезача, паччахьалкхенга 60 тонн шура йохка, шин бетта планагӀа 40 тонн йохка езача. Уж декхараш шоашка кхоачашдулургхиларах бӀубсина я ферма заведующи Бабенко Александра Петровна.

— Тхога кхоачамболаш тайп-тайпара доакъараш да, хьайбашта лерттӀа Ӏуная делга вӀаштӀехьдаьккхад, коллектив барт - цхьоагӀо йолаш я, — дувц цо. — Цхьабакъда, культура болхлой, къаьстта а «Южный» яхача поселкерча клуба болхлой кхест-каста тхоаш долча хулаш хилча дикагӀа хетар тхона. ХӀаьта ферма болхлой хьинар кхо ца деш къахьегаш ба XXVI съезда сийна тӀайийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара.

Белгала вогӀа дар гӀулакхаш М. Горьке цӀерагӀча совхоза шурий - товарни фермерча цӀеча уголоке. Ферма кхоа цхьаккха тайпа гойтара агитаци яц. Арахьа санна шийла я цӀеча уголоке.

— Тахан балха ена яц укхаза дежурни йола доярка, — бехказбовла гӀерт ферма кулгалхой, — цудухьа тахан цӀи йийзалц укхаза.

Дог гӀоздоаккхаш яц цӀеча уголоке а. Парте аргӀанарча съезда сийна хьинаре къахьегара тӀахьехаш цхьаккха лозунг а плакат яц. Лекцеш еш, кьамалаш дарах вӀалла дувца эшаш а дац.

— Укх тӀехьарча ах шера культура болхлоех цхьа саг бӀаргавайнавац тхона, — дувц хьайбаш леладераша. Бокъонца аьлча, тхо долча хьава я чӀоагӀа низкъала да. Ханнахьа тоададац фермана тӀадоагӀа наькъаш.

Цхьабакъда, городерча культура отдело оттаьча планагӀа бутт болабелча дена кхозза хила безаш бар укхаза лоькерча Ачалкхера культура болхлой. ХӀаьта уж цӀаккха а хиннабац. Царгара жоп деха доагӀа горисполкома культура отдело. Иштта къаьста уллача ферме культура гӀулакхаш чакхдахара бакъахьа дар районерча агиткультбригада йодаш хилча. Цхьабанъда, тахханалца из даьдац, хьайбаш кхоабараша хьаяхачох.

Кхы дикагӀа дац гӀулакхаш ГӀ. Ахриева цӀерагӀча совхоза шурий - товарни фермерча цӀеча уголоке а. Соахка дена тоаданза да из чуйола цӀа: Пенаши тховнаши бӀеха, цхьаццанахьара тиэгий малаш а доахкаш да. БӀарг тӀаотташ яц укхаза хьалтеха йоалла рацион, распорядок, кхыйола хӀамаш. Съезда сийна хьинаре къахьегара хьайбаш леладераш тӀахьехаш гойтара агитаци яц цӀеча уголоке а ферма коа а.

ДукхагӀйолча фермашкарча цӀеча уголокашка юкъара лазар да ханнахьа керда почта ца яхьилга. Цхьанна моттиге корадаллар тхона укх тӀехьарча кхаь-диъ дийнахьа арадаьнна газеташ. ЧӀоагӀа эшаш дар цӀеча уголокашка радиофикаци елга а. Цу дешашъа хьайбаш леладерий цӀенхаштта хаттараш да бувзама болхлошка.

Оттаьча графикагӀа фермашка хул райпо автолавка. Тхо рейдах хиннача дийнахьа ГӀ. Ахриева цӀерагӀча совхоза ферме яр из. ХӀаьта а кооператорашта летхьаш ба хьайбаш леладераш, дефицитни товараш фермашка дукхагӀа кхахьа деза яхаш.

Лоаццаа аьлча, республикански хьажаро дӀадеххача тайпара, МагӀалбикерча боахамий фермашкарча цӀеча уголокий болх вӀаштӀехьбоаккхача дукха да кхоачамбоацараш а. Уж сихагӀа дӀадахара эшар де деза совхозий кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша, культуран бувзамеи болхлоша.

Р. ДОДОВА,
КПСС МагӀалбика горкома инструктор.
З. СОЛТУКИЕВА,
«Ленина байракх» газета болхло.
А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета соб. корр.

Парте XXVI съездага йола КПСС ЦК проект ювцаш

Нах шоашта тIехьабоахаш

Вай мохк экономически социальни - дегIабоалабара керттерча лостамий проект советски халкъо юцаро кхы а шерагIа йоаржадьй КПСС XXVI съезда сийна йола яхь.

1981 шера дикача толамаща чубеннаб Старопромысловски района къахьегамхой. Городе хьалхарчарца ихе шера план ханал хьалха кхоачашъярах рапорт деннад цар. Соахка баьча балха итогIа парте областной комитета бюрос, республика Министрий Совето, облсовпрофо, ВЛКСМ обкомо республикански яхье шоллагIа моттиг хьожайир тха района.

Соахка ноябрь бетта СССР Лаьхехьарча Совета Президиума заседание ше къамаьл деш новкъоста Леонид Ильич Брежнева белгалма даьккхара, депутаташа яхье дакъа лацар социализмана карагIдеъннарех доккхагIдола цхьа хIама да. «Яхье баьнначa депутатий инициатива, депутатски группай постийн хьинар доагIача тайпара хьаллаца доагIа боахама кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша», аьлар цо.

Цох ког гIортилга а еш, Старопромысловски района халкъа депутаташ съезда хьалхарча яхье доакъошхой а из вIаштIехьйоаккхараш а ба, цар дIайолаю маьхера починаш.

Масала, «Электроприбор» заводе болх бу депутат Яловой Леонид Петрович керте латтача производствени депутатски группо ций хана дIайолаьяр «Депутата улуя — цхьаккха тIехьавусар воацаш» яха инициатива. ХIаьта хIанз шерра дакъа лоац «Кердача пятилетка хьалхарча шера шин бетта план съезд хьеллаш кхоачашъергьа!» яхача болама юкъе.

Нитте хьинаре къахьег Старогрозненски буруя деттата балхий управлене, «Старогрознефть» НГДУ, «Союзавтоматстром» яхача опытно-экспериментальни завода депутаташ юкъебоагIача производствени группаша.

Цхьабакъда, шоашта тIадехка деккараш депутаташа цIена кхоачащдой а царех берригаш бац кердадар дIадоладеча дизза дакъа лоацаш. Цудухьа исполкомо къаьстта тернам тIаухийт депутатски группайн постийн социалистически яхь йоаржаечара лоархIам цахаддаш лаккбара, балха тIа царга эггара дикагIа толамаш дахийтара.

Керттерча лостамий проект ювцача хана бахача наьха бытовой хьашташ кхоачашдарах па хьоахадича Iе йиш яц. Царех цхьадараш белгалдаьд харжархой наказаш тIа, хIаьта уж кхоачашдара оаха даим йоаххо а ю. Масала, 1980 шера кхоачашде дезача 21 наказах 18 кхоачашдаьд, хIаьта юхедиса 3 хIанз кхоачашдеш латт. Дувцар сона да аьлча, яз да район товарах, керда тикаш, медицински а деша дакха ха йоацача а берий учрежденеш хьалъярахи йолаш йолчарна ремонт врахи, наькъаш, гIаьнлой дела наькъаш дахкарах, автобусашкеи троллейбусашкеи хьежача наха павильонаш хьалъярах.

Оаха, моттигашнарча Советий болхлоша, чIоагIа раьза хиина тIанийцар «Харжархой наказаща беш бола болх вIаштIехьбаккхарах» дола СССР Лаьхехьарча Совета Президиума Указ. Советаш хIара денна беча балха Iаьмате лоархIаме документ да из. Харжархой наказаш кхоачашдеча паччахьалкхен органаше, предприятеша, гIулакхаш тIарча наха юкъарчал доацаш дакъа лаца дезаш хилар закона хьисапе дIачIоагIдир, цо. Тахан цох хIана дуец вай? Дуц кулгалхоша цуи лоархIам кхета ца бича уж дизза кхоачашде йиш йоацандаь.

ДукхагIа болча кулгалхоша из дика кхетаду. Харжархой наказаш кхоачашдара торгови точкаш дикагIча тайпара районе дIанийсъеш дар тхо. Ташкала яхача моттиге къоастаде хала долаш эттар из дош. Цхьан хана тайпайрча ведомствашa хьалдаь цIенош тика йоацаш дар. Бахача наха цига маьхх йоххна тика мукъагIа хьелла яхаш дехар ду массехк шу дар. Из дош массе оагIорахьара тахка а техна «Грознефтеоргсинтез» объединене кулгалхошна цига тика хьалъяра дийхар исполкомо. Объединене генеральни директора Г. А. Яценкос иоакъостал дир. ХIанз цига йоккха тика хьалъеш латт.

Цхьабакъда, кхыча тайпара масалаш а да тха. Царех оаха дийцад соахка ноябрь бетта хиннача районни отчетно-хоржамий конференце.

ХIанз санка сиха промышленни нах чубахен гIирсаш хьалдеча, автотранспорт дегIаухача хана чIоагIа лоархIаме да тонахьаре Iалам лорадар, фо цIена хилийтар. ХIаьта цу гIулакха эш керда гаьнаш дIайогIилга. Цудухьа керттерча лостамий «Iалам лорадар» яхача IX разделе «Iалам лорадара» хьу кхеелга шерде. Городашкен поселкаштен гонахьа керда баьццара зонаш хьа а е йолаш ираш тоа а е» аьнача абзаца тIа «поселкаштен» яхача дешашта тIехьа «предприятештен учрежденештен» яхараш IотIатехача а из абзац «ДIаегIа гаьнаш лорадра хьалхара боахама кулгалхой бехктонкам лаккбе. Iалам лорадара общественность шерагIа юкъеоза» аьнна дешаш IотIа а теха йIаьхийча нийсагIа хет сона.

Цох кIезиг-дукха доаккхаш дувцаргда аз. Райсовета сессе чIоагIъяьча планага хьежжа районе гаьнаш, кIотарташ, онзаш дIадогIаш болх бе беза. Из бахьен долаш уктIеххьарча кхь шера дукхха а дукхагIа хиннай скверaш, аллеяш, гаьнаш. Аллха дIаяхача гурахьа районе дIаегIай 2 эзар совгIа га. Тхона хетачох, из болх планагIа, комплексно, Iилман рекомендацеш ларде а дувцаш бе боагIа. Городе цу балха координаци еш цаI хила веза. ХIаьта хIанз хIара районе шоашта корайьр дIайогI. НийсагIа хургдацар - хьогI из болх перспективага хьежжа планагIа бича, дIайогIаргйола гаьнаш хьалххе хьал а кхееш.

Керттерча лостамий проекта тIа дIаяздаьд: «Парте белгальаьь планаш кхоачашъеча боккха бехктокхам тIабож халкъа депутатий Советашта...» аьнна.

Из деккар дизза кхоачашдара Советий балха формаш методаш эргайоахаш тоае еза, сихагIа дIадаха деза пар балха юкъе нийслу кхоачамбоацараш. ХIаьта уж хIанз а кIезига дац. Тхоай балхах хьехулар, цуп эффективность тахкаш оаха йоагIача тайпара. ЦIеньаь дIаяккха еза либерализм. Харжархой наказаш кхоачаш па дарах, де деза аьнна белгалдаьр чахх па даьккхарех бехке барашкара доаттIар хьадеха доагIа.

Тхона хетачох, балха хана хьураат де Iомаделхадец вай. Из дукха йоаю тайп-тайпара совещанеш, планеркаш, заседанеш еш. Исполкомий штаташ зIамига хилар тергал дича из вIалла а ла йиш йолаш хIама дац. Цудухьа из дош цхьан кога тIа даьккхача чIоагIа дика хургдар.

Хьажал шо, 10 сахьат е 11 сахьат даьнача хана еча совещане водача исполкома болхлочо бIарчча ди хIана доадаш аьнна ха йоаю, хIаьта тханцигара города центре кхачача тиъаьх километр гаргга я.

Дукха ха йоацаш районе хилар партийно-боахама актив. Цига итогаш йир соахка баьча балха, дийца а дийца тIанийцар цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера социалистически декхараш. Райисполкомо деррига а дергда уж толаме кхоачашдара.

А. МУХОРТОВА,
халкъа депутатий Старопромысловски районни Совета исполкома председатель.

ПАРТЕ СЪЕЗДА — ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАИ

ДIадаха 1980 шу доккхий къахьегама толамаш даьха шу хилар тха коллективана. Цуи гIулакхаш тIадерзадь хиннад КПСС XXV съезден пул тIехьагIарча КПСС ЦК Пленумийн решенеш кхоачашъяра.

5 шера задани 1980 шера 15 октябре кхоачашйир. Хана 3 ди хьалха кхоачашйир 1980 шера план, планал совгIа маьхала дьккхар 530 эзар сома маьха продукци. Къахьегама овсарле 4.1 процент лаьккьелар.

Шера керте цхьа санна дукхаза а республиканск Сийлен улга тIа дьхай объединене коллектив, парте районни комитетен райисполкомен I-чен II-чен степена дипломаш еннай цунна.

Ихе шера задани хинал хьалха кхоачашйир 585 саго. Царна юкъе ба Асрьянц Эмма Ашаковна, Мелкумянц Кнарик Аноповна, Мухаметова Рашида Николаевна, Сержантова Зоя Константиновна, дукха кхьбараш. ХIаьта расийни цеха резчика Хумидов Шириаш Алаудинович, 11-ча пятилетка задани хIанале кхоачаш а яь, 1986 шера чотагIа къахьег.

Социалистически яхье дакха толамаш чIоагI а деш, КПСС ЦК моньски (1980 ш.) Пленума решенеш кхоачаш а еш, «КПСС XXVI съезда — 26 хьинаре кIира» яха съездал хьалхарча яхье инициатива республике эттаpa хьалха дIайолаьр тха объединене коллектив я.

Объединене хIара структурни подразделене, болхлочо доккхагIдола социалистически декхараш тIанийцад. Къахьегама вахташка котловаш йоах № 4 йолча филиала 2-чен, 3-чен, 6-чен хIамаш тегача цехаша, хIаьта къаьсттта къаьстача болхлоша лелаече яхье дукхаза а хьалхара моттигаш кхьай болхлоща ин. Ляндрома, Висултановас, Бурнавцевас, Онищенкос, Сафоновас, Абдулхадиевас, «Швейник» яхача дукхатиражни газета тIа чIоагIдаьча Сийлен улга тIа баьхача дуккхача кхычар.

Коллективе шерра ювцаш латт «1981 — 1985 шерашка а 1990 шерага кхачалца а СССР экономически социальни дегIайоаларa керттера лостамаш» яха КПСС ЦК проект. Собранешка къамаьлаш даьд 100 гаргга саго, 7 предложени еннай, масала IV, VI разделащта юкъейихьай предложени — **«Общественни транспорта лелама доаттабу тIаьхьнам чIоагIбе, диспетчерски службай болх тоабе, хIанзара техника цига шерагIа юкъемиккхьа».**

Тха объединени берий ассортимента баракъаш тегаргдолаш специализаци еш я, цхьабакъда, текстильни промышленноста цхьаь цаI предприяти яц берий баракъашта лаьрхIа кIадаш арахецара специализаци еш, цудухьа «Промышленность дегIайоалаяр» яхача раздела юкъехьа предложени еннай: **«Берий ассортимент кийчъяра эша бийдал арахецаргйолаш къаьст-къаьстача текстильни предприятешта специализаци е, берий хIамаш арахецаш йола шоейни предприятеш йIаьхтача хина царна тIа а чIоагIъяь».** Цу дерригача хIамаша объединенега йиш хулийтаргья арахецача продуцe дикал лаккъе, ассортимент шеръе, болх дикагIа вIаштIехьбаккха, боарамал тIехйола запасаш кIезигьо, бийдалах пайда дикагIа йийбе. Производства кхоачамех биззагIа пайда эцара, керда техника юкъехьара тIаерзаь, **кулг-кара дечa балхашта комплексни механизаце яро бохаран яйбе** яха предложенеш теркальяй 1981 шера социалистически декхараш кийчдеча хана.

1980 шера балха итогашка хьежачен нах бечен хана ца аьлча даргдац, кхоачийдаьза дола дешаш хIанз а дукха хилар. Балхара дIаухаши хьаьуттташ хIанз а IаIаьмате дукха Iаьдраш хувцалу тха: 1980 шера 29.6 процент хувцаслар уж. Гучох керда балха эттаршца беш бола организационни болх а тха коллективе 400 сагага дIакхоачаш болча хьехамчий совета болх а тоабаьза баргбац.

Прогулаш еш а я моттигаш, цхьабекъда, уж дукхагIа бараш ТУ-26 йисте яьккхараш ба: училища йистеяьккхача балха хьа а этте, отпуске болх кхы юха а ба гIоц. Болхлой хувцабалара цхьаькха бахьан да хьиие балха а уттташ, цул тIехьагIа шоай довл а тIехьа кхча даккха болхлой дIауха хиларан.

Вайна массанена а ховш да, хIара кхалсаг цIагIа берашта эшар дар дукха ха кхое гIерташ хулий цудухьа тха декхар да, къахьегаш болча кхалнахаьа терко дукхагIа яр, хIаьта тхоай аргIанна тхо а хьожаргда паччахьалкхен планаш социалистически декхараш кхоачашдара а вай хьамсарча Ленински парте XXVI съезда даха ма доаггIара наькъараш а тхоай деррига низаш, знанеш, гоъзал тIIалхийта.

С. АЙДАМИРОВА,
Грозненски производственни швейни объединене расройни цеха болхло.

МОСКВА. С. Я. Жука цIерагIа «Гидропроект» яха Еррисоюзни проектно - изыскательски Iилма - тохкамех институт — мехка лоархIаметIа йола гидроэнергетически гидротехнически сооруженешта проектирований еш тохкамаш деш ярех организаци я. Дукха ха йоацаш 50 шу дизад института. Цу юкъа учреждене проектгIа хьальлы еррига а лаьрхIача 50 миллион киловатт совгIа низ болаш шера 200 миллиард киловатт-сахьат энерги хьеш йола 200 совгIа электростанци. Царна юкъе я В. И. Ленина цIерагIа Волжски ГЭС, Нурекски, Усть-Илимски, Сийлахь - боккхача Октябра 50 шу дизара цIерагIа Братски ГЭС, Советски Iаьдала 50 шу дизара цIерагIа Красноярски ГЭС, кхыйола гидротехнически сооруженеш санна йола гиганташ.

ИттлагIча пятилетка шерашка института проектагIа хьальеш йолча гидравлически атомни электростанцешка болх бе йолаялийтай 15,7 миллион киловатт керда моцностaш. Проектащта прогрессивни технически решенеш юкъейоалаяра чотагIа иттлагIча пятилетке объекташ хьалъярга дIадодар 280 миллион сом кIезигдаьд.

Кердача тайпара института коллектива къахьегама хьинар айдаьд парте XXVI съездага йолча КПСС ЦК проекто. ХIанз «Гидропроекта» специалисташ 10—12 шера лаьрхIа энергетически гIирсаш хьалдара IаIаьмате йоккха программа кийчъеш ба, хIаьта цу программагIа кхоачаьде лаьрхIад СССР Европейски лаькъа тIа йоккхий энергетически моцностaш болх бе йолаялийта, керттерча даькъе атомни гидрои электростанцеш а йолаш.

СУРТАШ ТIА: 1. «Гидропроект» института специалистий группа (аьрдехьара аьттехьа): промышленни водоснабжене отдела начальник А. Г. Орлов, института керттерча инженера заместитель Е. А. Смирнов, инженер А. Ф. Разумная, промышленни гIишлошъяра отдела начальник В. И. Устинов, проекта керттера инженер Е. П. Макеев кердача гидротехнически сооружеей проект кийчъеш ба.

2. «Гидропроект» яхача института Iилма - тохкама секторе техник А. А. Антипогова йоккхагIйола инженер Р. И. Назаровай Рогунски гидроузла хий арахувсача туннела устройства модела тохкмаш деш ба.

В. КОШЕВОЙ суртащ.
ТАСС фотохроника.

ТIема доакъошхошта — льготаш

«1981 — 1985 шерашка а 1990 шерага кхачалца а СССР экономически социальни дегIайоалаяра керттера лостамаш» яхача КПСС ЦК-ас парте XXVI-ча съезда кийчъьча проекта VIII-ча разделе дIаяздаь латт: «Сийлахь - боккхача Даймехка тIема доакъошхой нахара хьалаш дIахо товдергдола гIулакхаш чакхдаха».

Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа юкъарчал доацаш дакъа а лаьца, вай правительства еннача льготех пайда эцаш болча наькха категорел совгIа вай я, цу тIем тIа юкъарчал доацаш дакъа лаьцадеце а, шоай къахьегамца моастагIа вохавеча шоашкара доаггIаш дола дакъа лаьцача, тIемамостовой отрядашка, запасной полкашка гIулакх деш хиннача наьха категореш а. Цар юкъметтауттадаьд моастагIчо дохадаь наькъаш, тIаьш, герзий керда тайпаш Iома а деш нах кийчбаьб тIем тIа бака.

Сона хетачох, Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа юкъарчал доацаш дакъа доацаш хиннадеце а, моастагIа сихагIа эша а ваь котало яккхара юкъара гIулакх хьаллоаттадаьча эскара доакъошка гIулакх деш хиннача бIухошта а командирашта а йоагIа тахан тIем тIа юкъарчал доацаш дакъа лаьцарашта йоаггIаш йола льготаш. Цудухьа «Керттерча лостамий» VIII разделе IотIатоха ях аз: **«Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа 1941 — 1945 шерашка Советски Эскара ноллагIча, тIем тIа лаьттача е запасе хиннача, доакъошка гIулакх деш уж хиннабале а, вахара хьалаш дIахо товдергдола гIулакхаш чакхдаха».**

А. ТИЩЕНКО,
Сийлахь - боккхача Даймехка тIема доакъошхо.

«Долла хIама — советски сага духьа..!»

Торговле болхлоша, КПСС XXV съезда решенеш, «Торговли дIахо дегIайоалаяра деезарий хьакъехьара» КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцам чакх а боахаш, толаме кхоачашйир X-ча пятилетка планаши социалистически декхараши.

Ихе шера 26,2 процент йоккхагIа хиннай розничи товарооборот, хIаьта шера юкъера лаьрхIача цуи дегIаахара темпаш 5,2 процент гаргга я. IX-ча пятилетканца нийсдича бахача нахага цу юкъа дукхагIа дехкад 711,5 миллион сома маьха товараш.

Эшача товаращца бахача наха кхоачам дикагIа бара цар ассортимент шеръяри духьа республике тоъаш доаца товараш лехад. Ихе шера паччахьалкхен торговлега гIолла децентрализованно ийцад 95 миллион сома маьха товараш.

10-ча пятилетке доккхий дика хувцамаш хиннад розничи торговле структурана — республика къахьегамхой кхача дикагIбар баа. дикагIдар тIадувха, мебель, телевизораш, йIаьхкача хана леладу кхыдола товараш дукхагIа нийде баьннаб. Цу тайшара, дукхагIа еххай шурий продукташ, фуаш, даьреши зиташ, тIехьнахьа а чухьнахьа а духаду баракъаш, мебель, радиотовараш. 1980 шера дехкача продовольственни доацача товараша ерригача товарооборотах 55,6 процент дIалаьцар, 1975 шера 51,7 процент мара ца лаьцача.

Бахача наха торговни гIулакхаш дикагIа дара, тикай боахама гIулакхаш тоадаре гIо даьд торговни организацешнен оптови базашкен диспетчерски службаш вIашагIйоххаро. Цо йиш хилийтай товаращцара болх сихагIа лелабе, поставщикашцара торговни бувзамаш чIоагIде, кхоачамбеш йолча ассортимента товараш доацаш цIаккха а ха ца нийсъялийтар духьа хаддаьза тIахьожам лоаттабе.

Наха дукхагIа хоатташ дола товараш дикагIа кхетаде баьнна оптови базайи розничи торговни организацейн специалисташ, сихагIа кхоачашду цир наьха хьашташ.

ДIадахача ихе шера дIахо дегIаенай торговле материально - технически база. Республикера мах беш йолча моттигнийн майда 23573 квадратни метр йоккхагIа хиннай, хIаьта общественни кхачаи предприятешкара хIама даа Iоховшаш йола моттигаш 14546 дукхагIа хиннай. Болх бе йолаялийтай хIанзарча тайпара йола «Промтовары» яхача объединенера «Мебель», «Юбилейный», «Богатырь», «ЦIагIа эша товараш», «Къона техник» яха тикаш, Грозненски «Гастроном» тортера №№ 18, 19 йоле тикаш, г. Гудермесера продовольственни тика, кхыараш.

Тоъал дукха ахча дIадахийтад тикашта реконструкцияга, цар чу хIанзара торгово - технически оборудовани оттаярга, къахьегама хьалаш тоадарга.

Бахача наха гIулакх дара прогрессивни методаши формаши юкъейоалаяра болх баьб дIахо а, 1980 шера паччахьалкхен торговлера самообслуживание тикай товарооборота дакъа 42,7 процент хилар, хIаьта моттигерча торгашке — 54 процент. Тайптайпара гIулакхаш кхы тIа а дукхагIа деш да бахача наха. Грозненски универмаг, «Промтовары» яхача объединене дукхача тикаша 25 тайпара ду уж.

Тоаденнад Сийлахь - боккхача Даймехка тIема инвалидаштен доакъошхоштен деш дола торгови гIулакхашь. ХIанз царна гIулакхаш деш я 18 промтоварни 8 продовольственни товарийн тикаш.

1980 шера «Гастроном» торго хьайийллай «Диабетически товараш» яха диабетах цамогаш бола нах чIоагIа раьза хинна тика.

Шоана ма гарра, даьраш дукха хIамаш да бахача наха торгови гIулакхаш дикагIа дара, дукхагIа хоатташ дола товараш кхоачамхиллал Iалашдара.

Цхьабакъда, кхоачамаши торонаши вIалла аьттехьа а чакхъяьнна яьнна ц, хIаьта деррига кхоачамбоацараш дIадаьха е даьнадац.

Вай мохк дIахо экономически социальни дегIабоалабара декхараш торговле предприятей къахьегама коллективай а теркама юкъметте латт. КПСС XXVI съезда сийна цар тIанийду бахача наха гIулакх дара культура дIахо лаккхъяра, хIама эша боагIарий ха кхоара, складашнен базашкен дола товараш даим тинашка доххаш хилийтара тIадерзадь декхараш.

XI-ча пятилетко керда перспективаш хьаелл торговле болхлошта. Паччахьалкхени кооперативни торговле товарооборот йоккхагIа хилара цхьана керда тикаш хьальярен болх бе йолаялийтарен чотагIа шерлу торгови сеть а. Керда хьалъерашта юкъе — Ленина цIерагIча проспекта тIара Универмаг, тIера дIакъайлла рынок, «Орбита» яха фирменни тика, ши Универмаг, торговле кхыйола предприятеш, складаш, базаш.

Бахача наха деш дола торгови гIулакхаш тоадарга, культурно - бытовойи боахамен гIулакхашта лаьрхIача товаращца торгови сеть Iалашъярга эвлача доккха дакъа кхоач промышленни предприятешка.

ЦхьайтталагIча пятилетка керттерча декхарга хьежжа республика, промышленни производство дукхагIа тIаерзаю халкъа хьал-торо тоаяра проблемаш къоастаяра. Октябра 50 шу дизара цIерагIча химически заводо, «Красный молот», «Пищемаш», «Электроинструмент», «Автоспецоборудование» яхача заводаша, «Терек» яхача фирмо хIанзе а олдо дакъа лоац халкъа эша товараш арахецача. Ухх ихе шера республика промышленноста хьалхашка декхар оттадаьд — культурно - бытовойи боахамен гIулакхашта лаьрхIа товараш 2-эзачул кIезигагIа доацаш арахеца, хIаьта профилаген доалатен па хьожаш цу балха юкъеозаш да деррига доакъоши предприятеш.

Вай республикерча ерригача къахьегама коллективашка хIанз шерра ювцаш латт «1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхачалца а СССР экономически социальни дегIайоалаяра керттера лостамаш» яха парте XXVI съездага йола КПСС ЦК проект. Цу тIа аьшад «производства планаш кийчъярен халкъа эша товараш маьхала дахарен даькъера боахама договора лоархIам лаккбе. Цу абзаца е дешаш дIатIатохаза даргдац аьнна хет сона: **Хьаьча продукцейра хьалхара промышленноста предприятей бехктокхам лаккхбе.**

Ихе шера лаьрххIача тайпара, шера юкъера лаьрхIача юрта боахаме йоаккхаш йола еррига продукци 17 процент дукхагIа хилийтаро гIо дергда республике баха нах кхачаи продуктаца, тIадувхача баракъаща, кота гIирсаца, юртбоахама бийдалах хьадеш долча кхыча товаращца дикагIа Iалашбаре.

Отрасла болхлой дегаш гIоздаьнна къахьета болабеннай 1981 шера — XI пятилетка хьалхарча шера. Планови заданеш толаме кхоачашш тIеххкоачаши яра шоай берриra низ тIабахийта лаьрхIа ба уж. ХIаьта уж заданеш зIамига а яц. 1980 шера хинначул 24 миллион сома йоккхагIа оттаьй товарооборота план паччахьалкхени кооперативни торговлена, общественни кхачанна а тIехьа.

1981 шера болх толаме ладаргхилара бола тешам — прилавка къахьегамхой политически къахьегамен хьинар тIа-тIа айлуш хилар. КПСС XXVI съезда баха ма боаггIара накъабаха, «Долла хIама — советски сага ираза!» яха Ленински парте керттера принцип кхоачашъяра низ па кхобеш, тешаме къахьега лаьрхIа уж хилар.

В. ГАЖАЕВ,
республика торговле министра заместитель.

ПРОПАГАНДИСТИЙ СЕМИНАР

«Экономически знаней лардаш», «Технически прогресси экономикен» яхача курсех лаьца занятеш еча экономически школай пропагандистий республикански семинар лъй КПСС обкома политически дешара ЦIено.

Семинаре дакъа лоацаш хиннача шин бIаь гаргга саго шин дийнахьа Iомадир Iилма - технически прогресс сихъяра ларда тIа производства эффективность лаккъяра дешаш, къахьегама овсарле лаккъяра наькъаши кхоачамаши, боахама расчети экономически стимулировани чIоагIъяра проблемаш. Цига лекцеш йийшар Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета доцента, экономически Iилмай кандидата С. Е. Изюмскайс, Грозненски мехкдаьтта института доцента, экономически Iилмай кандидата М. М. Магомадова, республика юрта боахама министра заместитела А. А. Абрадина.

«ИттлагIча пятилетка итогаши цхьайтталагIча пятилетке Нохч - ГIалгIайчен экономика дегIайоалаяра перспективаши» — ишта яр КПСС обкома лектора С. В. Берсанукаева даьча къамаьла тема цIи. Дунен халкъашта юкъерча хьала саготагIа йолча проблемаси КПСС арахьарча политикахи дийцар парте обкома лектора В. В. Байкина.

Семинаре Iомадаьд экономически дешара методика дешаш а. «Пропагандист занятена кийчвалар. Первоисточникашцен моттигерча материалашцен болх бар» — ишта яр ЧИГУ доцента, исторически Iилмай кандидата И. О. Кацена йийша лекци. Каьхата тIа а ца хьожаш деча пропагандистски къамаьла моттиг стиля мишта хила еза дийцар КПСС Грозненски горкома пропаганди агитацен отдела инструктора А. К. Горшкова.

В. АХМАТУКАЕВ.

№ 2 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Кепатеха араьннай КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пропаганди агитацен отдела «Агитатора блокнот» яхача журнала аргIанара шоллагIа номер. Из дIайолалу «Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой керда мулаш» яхача редакционни статьяца.

«Деза денош» яхача рубрикана кIал и Советски Эскарен ТIема-Форда Флотен 63 шу дизара хетаь «Машари социализми лораеш» яха Нохч - ГIалгIай АССР военни комиссара А. С. Шевченко статья.

БIаьстан юкъе кхаьшка даргдолча балхашта республика колхозашкен совхозашкен юртбоахама техника мишта кийчъю дувц НГIАССР «Госкомсельхозтехника» председатела И. А. Аванесова «Боал тоссаш йода трактор юха ца социйтар духьа» яхача ший статья тIа.

«Беседа е, агитатор» яхача рубрико чулоац «Балха хана хIара минут лорае», «УнахцIено — хIаранена», яха корреспонденцеш.

Нохч - ГIалгIайчен культура дегIаярах дувц В. В. Гладышевас кийчъьча массехк материало.

Журнал дешарий — Р. Вагашева, И. Семеновай хаттарашта жоапаш лу Л. Н. Толстоя цIерагIча Паччахьалкхен университета биохимика кафедра ассистента, химически Iилмай кандидата И. Крайнюченкоси философски Iилмай кандидата А. Веловен.

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода хьонкамаш дика да. ХIаьта уж хIара болхлочо хьийгача къих хьахнина да. Коллектива толамашта юкъе доккха дакъа дихьад № 7 йолча цеха слесара, къахьегама ветерана Умаев Султана.

Ткъаь диъ шу совгIа ха я Султана цу цхьан заводе болх бу, завода хьалхле лелаеча специалистех цаI ва из. Къахьегам безаш, хIа аьнача кийча волаш, ший хьинар ца кходеш хиларга хьежжа веза из ший новкъосташта а ерригача коллектива а.

СУРТА ТIА: С. Умаев.
С. ХУГАЕВА сурт.

ПЯТИЛЕТКА ШЕРАШКА ДАЬЧОХ

Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене коллективо лакхача техникин-экономически хьоккамашца хьал кхочушдир иттлагӀа пятилетка заданеш.

1980 шера иттлагӀа июне мехкдаьтта дакххара йола иттлагӀа пятилетка контрольни заданеш кхочашъяьй. Нохч-ГӀалгӀайчен мехкдаьттахоша 7 декабре — буруш тохара заданеш. Планал совгӀа 4,1 миллион тонн мехкдаьттен 799 миллион кубически метр мехкдаьттаца хьайоагӀа газ яьккхай. Планал совгӀа махкальлькхха товарни продукци 59,7 миллион сома я, мехкдаьттахоша 10,2 миллион сом пайда баьб. 13388 метр буруш а техад дӀаяхача пятилеткагӀа.

Лаьттан чепаш тохкараша мехкдаьтта доалла коттигаш дукхагӀа гучаяхара пхе шера план а кхочашъяьй, цунца цхьана хьалъяь а яьккха эксплуатаце дӀаеннай 102 скважина, проектни кӀоргаш 3—7,5 эзар метр йолча скважинашта чоалханеча геологически хьалашка буруш тохилта вӀаштӀехьдаьккхад. Иштта хьайниллай кӀоргта мехкдаьтта доалла кхо моттиги ялх мезозойски тӀоанаши.

Объединенена чуйоагӀача 16 предприяте, 68 бригадо, 5000 совгӀча производстве хьалхалаттараша ханал хьалха иттлагӀа пятилетка плаши кхочашъяьй.

ДӀаяхача пятилетка шерашка объединене предприятешка лоархӀам боллаш балхаш даьд мехкдаьтта производства техникен технологии эргаьккха тоаеш, мехкдаьтта даккхара производственни процессашта механизаци а автоматизаци а еча прогрессивни методаш балха юкъейоалаяра мероприятеш бӀарчча комплекс чакхъьккхай.

КПСС XXVI-ча съезда сийна къахьегама вахте а этта республике эгара хьалха яхь дӀаболаьча объединене коллективо толамца кхоачашйир хальбоахамен встречни планаши социалистически дехараши.

1980-ча шера планаш ханал тоъал хьалха кхочашъяьй объединене гӀолла, цунца цхьана лакхъеннай къахьегама оасарле а. ЗаказагӀеи даьча договорегӀеи продукци дӀаахийтара план 102,2 процент кхочашъяьй объединене. Пачхьалкхенна беш бола пайда 1979 шераца нийсбича 2,6 процент лакхбеннаб, хӀаьта бӀарччача пятилетке — 4,5 процент. 1980 шера арахийда тӀехдикача категорегӀа йола продукци 71,6 процент я. Иштта лакхъеннай производственни низалех пайда нйбара эффективность а.

ИттлагӀа пятилетка дӀайолаенначул тӀехьагӀа болх бе йоалланийтай сеца лаьтта 80 скважина, 3222,4 эзар тонн мехкдаьтта а доаккхаш.

Энергетически низалех кхом а беш пайда нйбарах, технологически оборудоване та болх боаггӀача бесса байтарах дӀадахача шера 10 эзар киловатт-сахьат электроэнергин 6,077 эзар гигокалори йӀовхала энергии, пятилетке — 56,2 эзар киловатт сахьат электроэнерги; 9,777 эзар гигокалори йӀовхала энерги кхоьйт.

Дика вӀаштӀехьдаьккхад объединене болх беча кьахха йоакхо елга а. ИттлагӀча пятилетке 52700 квадратни метр наха бака моттиг, 3 поликлиника, 2 больница, 580 моттиг йола берий бешамаши лелеш эксплуатаце дӀаеннай. Лакха технико-экономически хьокхамаш даха торо хилийтай керда техникен прогрессивни технологии балха юкъейоаларо, къахьегам Ӏилман ларда тӀа боаккхаш мероприятеш чакхъяхаро. Цу гӀулакхех хинна пайда 2,5 миллион сом ба.

Объединене толамашца доккха дакъа да рационализаторийн изобретателийн. Цар производствана юкъейихьай 3,7 миллион сома пайда бенна йола 1850 предложени.

Цахаддаш чаккйоахаш я объединене гонахьара Ӏалам лоралара тӀаерзаь мероприятеш а. 1980-ча шера 9,9 миллион кубически метр хий цӀендаьд, 682 гектар лаьттана рекультиваци яьй планагӀа 660 гектар йолча.

Социальни дегӀахара планаш кхочашъяра, тӀо даьд болхлой квалификаци лакхъеи къахьегама механизаци елга дегӀадоаладен. Мехкдаьтта доаккхача, буруш тохача, транспорте предприятешка лакха квалификаци йола болхлой берригнех 97 процент ба. 1980 шера керда профессеш Ӏомаиь а шоай говзал лакхъяь а 6758 саг ва.

Объединене йолаш я социалистически яхь тайп-тайпара формаши видаши мехкдаьтта промышленноста Министерства масштабе, республика масштабе, «Грознефть» объединене масштабе.

1980 шера пятитысячникий бригадашта юкъерча республикански яхь итогегӀа хьалхара моттиг яьккхай болам дӀаболабаьча Старогрозненски УБР В. Д. Швецова кулгалдеча буровой бригадо. Цу коллективана КПСС Нохч-ГӀалгӀай обкома, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара яра тела ЦӀе байракхи 10 эзар сом ахчах совгӀата деннад. ШоалагӀа моттиг Горячеводски УБР С. Д. Мадаева кулгалдеча бригадо яьккхай.

Ханал хьалха шоай пхе шера заданеш кхочашъяьй водителаша Ш. А. Погосова, Л. Д. Магомаева, оператора А. Зикеева, токара В. А. Шулкина, газосварщика В. И. Мазура, мехкдаьттен газа йоаккхача операторашка А. И. Чапалева, С. А. Векирова В, Г. Ширяева, кхыбараши.

Шерра яьржай коллективе социалистически яхь лакхагӀа йола форма — къахьегам коммунистически ларда тӀа баккхара тӀехьара болам. Цу боламе дакъа лоацаш 15210 болхло ва. хӀаьта 8840 сага «коммунистически къахьегама ударник» яха цӀи лелаю. Объединенена чуйоагӀача цхьан предприятеи 197 цехо бригадаи «коммунистически къахьегама коллектив» яха цӀи лелаю.

Мехкдаьттахой хьинаре къахьегам белгалбоаккхаш иттлагӀча пятилетка 13 кварталe, цу даьккъе 1980 шера шоллагӀеи кхоалагӀеи яраш а йолаш, объединенена мехкдаьтта промышленноста Министерстван мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой профсоюза ЦК-ан карара кара тела ЦӀе байракх еннай.

КПСС XXVI съезда сийлеца накъьабахара тӀехьа промышленни предприятешта юкъе йоаржаьча республикански яхье шоэза хьалхара моттигаш яьккй объединене коллективо.

Денгара ди масседа доал, парте XXVI съезд хьаелла ха гаргакхоачаш, чӀоагӀагӀа баржь объединене коллективашта юкъе къахьегама тӀехьа лелабу къовсам. Нохч-ГӀалгӀайчен мехкдаьттахой шоай низ хьинаре ца кходе къахьегаш накъабаха дага ба ленински парте XXVI съезд хьаеллача денна.

З. СИЗОВА,
«Грознефть» объединене НИС социалистически яхьа отдела начальник.

ХЬУВКЪАМ ДИКА БОЛАШ КХЕЕРГЬЯ КУЛЬТУРАШ

Июльски (1978 ш.) КПСС ЦК Пленума сопам кхочаш а беш, минеральни органически удобренеех эффективность лакха йолаш пайда эцара, химически мелиоранташ кхы хӀамаш юртбоахаме химизаци еча юкъейоалаяра вай республике вӀашагӀа а елла цхьа болх дӀахьош я «Чеченингушсельхозхимия» яха объединени. Цун системана чуйоагӀа 14 районни «Сельхозхимия» яха объединени, республикански агро-химлабораторни, тӀайоала хӀамаш лоаш станци, Серноводски ПМК. Уж служба ш вӀашагӀйоххара агрохимически балхаш дукхагӀа чакхдоах. Шоай низашца объединенеша кхоачашду 80,7 процент органически 35 процент минеральни удобренеш тувсаре балхаш. ХӀаьта боахамашта уж Ӏалашъяра гӀулакх а объединене цхьа низашца кхоачашду.

Тха объединеней коллективаш, специалисташ, дӀаюв хӀамаш лорою агрономаш агрохимикаш, механизатораш цахаддаш йолча технологегӀа удобренеш ехкилга, биологически методагӀа хӀамаш лораелга, индустриальни технологегӀа хьажкӀаш, генараш, коартолаш кхееча де деза балхаш деш ба. Уж балхаш къаьстта дика чакхдахар а хӀаьта еррига культурай хьувкъам лакхбар а белгалдаьккхад КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленумо.

ДӀадахача шера «Сельхозхимия» объединенеша боахамашта 8313 эзар сома балхаш даьд, планагӀа де дезараш 7584 эзар сома долаш.

Объединенеш керда вӀашагӀйоахаш хиншаиле а. Йийттанех шиъ мара йисай продукци маьхала лакхара заданеш кхочаш ца еш. Уж я Грозненски Наурски районашкара объединенеш. Шоай торонаш оарцагӀа ца яхарах тӀехьайнйсай уж. Хьоакхамаш лакха болаш къахьег Шатойски, Надтеречни, Ножай-Юртовски, Шелковски, Назрановски объединенешкарча коллективаш. Цар дикка тӀехкхоачашъяьй шоай заданеш.

Объединеней мехоткладаша лаьттаж ахара, боахамашта де деза кхы балхаш дара план 107,8 процент кхоачашъяьй. ХӀаьта тӀехкхоачашъяьй агрохимически балхаш дара план а. Иштта, планагӀа 650 эзар тонн яхь йоагӀача органически удобренеш дӀайихьай 1051 эзар тонн, минеральни яраш дӀатайсай 16 эзар тонн, 57,3 эзар гектар хулаш йола лаьтта хьаьи а деш. 123 процент кхочашдаьд дӀайина хӀамаш лораяре балхаш а.

Донккий кхоачамбоацараш дувлийташ моттигаш хинай дӀадахача шера. Царех цаӀ да шоай хан-ханнахьа минеральни удобренешца боахамаш Ӏилашдаь ца хилар. Из бахьен долаш эттара агрокомплекс чакхъьяькхха езача дикагӀча хана дӀатовса удобренеш а йоацаш йисай дукхагӀйола колхозаш, совхозаш. Из гӀулакх иштта нийсденнад цар фондаш лелаеча отделом районашкарча объединеней кулгалхошей шоай ханнахьа фондий разнарядкаш боахамашка дӀа ца ялара а уж Ӏалашъяра лоаттабе беза тӀахьожам ца лоаттабарах а. Цар из йоакхо ца ярах машиннакъа станцешта юхе ухача колхозашем совхозашем шоашта эпарел дукха совгӀа дӀаккхьай минеральни удобренеш, хӀаьта гаьнагӀа ухнараш уж ца тоъаш йисай. Цу гӀулакха эгара хьалха бехке ба тха объединенера специалисташ. Деррига боахамашка нормагӀа йоагӀа минеральни удобренеш хургйола гӀулакх вӀаштӀехьдаьхар тха керттерчарех цаӀ да.

ЦӀенхашта кхоачамбоацараш доахи органически удобренеех пайда эцара а. Воча хьале лоаттаярах 10 — 20 процент хьоакал дӀайоал царех. Цхьаьнха а боахам бац кхо лоаттаде лаьрхӀа яь моттиг йолаш. Фермашкара хьара мел даьнихар дӀаихос из лерттӀа гулдаь дӀа а ца оттадеш. Къаьстта во гулду из Грозненски, Гудермесски, Малгобекски районашкарча боахамаш.

Дукхьал индустриальни хьисапе кхеергйолча хьажкӀий кхаллa 800 эзар тонн кхох хьанника удобренеш товса езаш да боахамаш. ХӀанзе дӀатайсай 500 эзар тонн. Царех 300 эзар тонн дӀайихьай «Сельхозхимия» объединенешкарча транспортаца.

Юртбоахама культураш хьувкъам дика болаш хьалкхеера боккха лоархӀам болаш гӀулакх да уж лораяра мероприятеш чакхъяхар а. Объединенена чуйоагӀача республикански станце культураш лораярца дувзаденна дукха балхаш вӀаштӀехьдоех боахамашна. Цох тийша да царех лазар ца кхетийтар, дехкашкея кхыча са доаккача хӀамашкен цара эе ца дайтар. ДӀадахача шера 808 эзар гектара тӀа химически молхаш тохаш хӀаьта 100 эзар гектара тӀа биологически хьисапеи балхаш чакхдаьхад. Цу гӀулакхана а дикка новкъостал даьд хьувкъам лакхагӀа болаш культураш хьалкхеера. Уж балхаш динагӀа чакхдаьхад Назрановски Шалински районашка. 1980 шера Назрановски районе гербицидаш техар дерригача ка болча ялата, дукха хӀама ца эцаш еррига хьажкӀашта, коартолашта, шекара свеклашта, 1,6 эзар гектара тӀа дӀадийнача генарашта чакхдьяххар десинаци яха уж сихагӀа кхачийтаргдола гӀулакх.

Республика колхозашта, совхозашта дӀайиэна культураш лораяра доккха новкъостал ду Грозненча авиапредприяте а. ДӀадахача шера 200 эзар гектара тӀа молхаш а теха балхаш чакхдаьхад авиатораша.

Культураш лораеча станцерча специалисташа боахамашкара доаггӀача бесса хьадехад хила езача тайпара севообороташ хургйола гӀулакх. Дикал лакха йолаш деррига балхаш цигача чакхдоахилга. Укх шера 913 эзар гектара тӀарча культурашта лазар ца кхетийтарал са доаккача хӀамашна эе ца дайтаран боахамашна балхаш чакхдахийта дезаш ба цу станцера специалисташ. ХӀаьта химически оасар деза 230 эзар гектара тӀарча культурашта. царех 54,5 эзар гектара тӀа индустриальни хьисапе дӀайийнараш а деш.

«Сельхозхимия» дегӀайоаляра кхы а дукха балхаш да чакхдаха дезаш. Царех да районашка производственни комплексаш хӀаьта Грозненски, Наурски, Ачхой-Мартановски агрохимцентраши хьалъяр.

Дукха ха йоацаш хиннача XVII Нохч-ГӀалгӀай областной партийни конференце чӀоагӀдаьд укх шера республике 520 эзар тонн ялат доаккхилга, баьцадаараш 147 эзар тонн кхедалга, сом 70 эзар тонн боаккхилга. Низал хьувкъам болаш культураш хьалкхеера деррига шоай низаш оарцагӀа а даьха къахьегаш ба «Сельхозхимия» объединенешкара къахьегамхой.

В. БАРКИНХОЕВ,
«Чеченингушхимия» объединене председателa заместитель.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

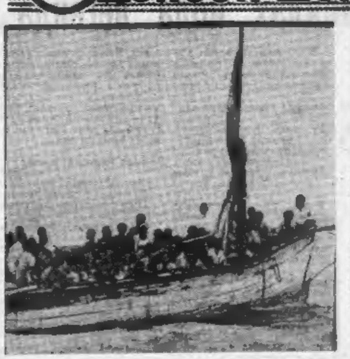

США. Диктаторски режимашка къизача хьисапе лувцаш чубехкаш хилар бахьан долаш Латински Америкера удаш дӀаухa нах шоашта гӀойле хургья мотташ вӀашагӀкхийттача Штаташка ух. Бакъда вашингтонски администраце доазол араьха «сага бакъонаш лораяра» хьакъехьа моттийта дьсса хабараш а дувцаш шийна мел могар ду шоай даймехкарча Ӏаьдалех лоралуш бахкна «хьаший» тӀа ца эца гӀерташ.

ХӀама Флориде болаш бола 30 эзар совгӀа гантински эмигранташ, уж тӀаэца вӀалла дага йоацача американски Фемида решенега хьежаш ба. Ӏалаьмате чӀоагӀа хала эзар километр никъ беш тиъача кемилгашца Флорида йистошка ух гаьтинцаш. Из кхереме никъ беча хана дукха бараш бов. Бакъда форда йисте хьаккхьачалга а халеха. — белгалдоах «Нью-Йорк таймс» яхача газето,— дукхха гантинцаш набахта нийслу. Вокхаш низагӀа юка шоай халача хьал тӀа эттача даймехка цӀабохийт Дювалье палачий кулгегӀа набахтенашка уж бовргболга бокъонца ховш е а,— яхаш белгалдоах «Пресс» яхача канадски газето.

СУРТА ТӀА: укх тайпарча кемилгашца дукха ха йоацаш американски «ялсмалара» шоашта ираз лаха венаа 270 совгӀа гантинец.

ЮПИ—ТАСС сурт.

ЕВРОПЕРА ТЕШАМА ГӀУЛАКХАШИ ТӀЕМА КХОХКАМ КӀАЬДБАРИ

Из ца хилча континента тӀа машаре цхьана дахарен кхерамзлени гӀулакх чӀоагӀа хила йиш ца хилар массане а кхетаде дезаш хӀама долча Европерча тӀема разрядкана эггара хьалхагӀа эшашдар да вӀашии тешара атмосфера хьаллоаттар. Из де йиш я дукхьал из гӀулакх хьаштдолаш йолча еррига паччахьалкхенаша шоаш машара тӀехьа хилара дакъе цхьакхха а шеко ца хулийташ йола арахьара политика чакхъяхарца. Де лерхӀараш иштта долаш хилар практически хьахьокха деза кхерамзлени цхьана гӀулакхаш леладеш еррига европейски севешане дакъа лаьцача паччахьалкхенаша Хельсинке тӀайӀача ТӀехьарча актага хьежжа дола къаьстта гӀулакхаш чакхдахарца.

Цу тӀа белгалъьяккхай укх тайпарча гӀулакхий комплекс. Царна юкъе да чаккйоахача 25000-нел дукхагӀа болча наха дакъа а лоацаш йолча йоккхийча тӀема учений хьакъехьа уж хилале 21 ди хьалха хоам бари шаккхе а да раьза а волаш уж ученеш еча хургбола цига лела гӀулакхаш эера бола нах хьожабари. Иштта лаьрхӀа да боккха бӀу из латтачара меттахьа боаккхаш, хьалхе а хоамаш де, тӀема делегацешка визиташ яйта, юкъера тешам чӀоагӀбергбола кхьадараш де.

Кхетадеш да, даим тӀема кийча йола йоккхий тӀема группировкаш вӀаши духьала латтача хьалашка оагӀонаш де лерхӀарий хьакъехьа хӀама сайна мара цаӀ шоллагӀчох башха тешаш ца хиялча, моллагӀча тайпара а хоам ца беш бӀу латтачара меттахьа хьоабаро е из цхьанахьа гулбаро кхерам эшкийта, вож оагӀув сиххъьякхха, цунда цхьана ца хилча дикагӀа йола цу гӀулакха духьалара реакци хьое тарлуш хилар. Де могадаьча гӀулакхаша гӀо де тарлу цу тайпара кхераме хӀамаш ца хилийтара. Бакъда, уж хӀамаш даьд аьнна ца деш Ӏе йиш яц кхохкам кӀаьд бара ца дича эйш йоаца кхыдола царел а лоархӀамегӀара гӀулакхаш, амма хӀаьта а пайдана да уж.

Хельсински договоренностеш тӀанкхачул тӀехьагӀа дӀаяхача хана Ӏоаяьй цу даькъе цхьана гӀулакхаш лелара дика опыт. Цо йиш хилийтай цу новкъа дӀахо дахара хьакъехьара дош оттаде, разрядка кӀоаргъяра моллагӀча торонех а пайда эца кийча йолча Советски Союзо из хӀама да а даьд.

1979 шера октябрь бетта КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателa Л. И. Брежнева выступлени йир Европе вӀашии юкъерча тешама боарах лакхбара тӀахьехаш. СССР цӀерагӀа цо аьлар, лаьттарча бӀун йоккхий тӀема ученеш еш хьалхе а беш бола хоам кхы а хьалхагӀа бара а 25 эзар саг юкъе волча ученеех меттел 20 эзарне дакъа лоацарий хьакъехьа а хоам бара лаьъе барт бе кийча да тхо аьнна. Ученеш хертхилярах хоам бе беза ха йӀаьхъяларо вокх оагӀон йиш хулийт чакхъяха лаьрхӀа мероприятеш маьалгӀа майри долаш я цхьокхха гӀелет а доацаш довза, цар даьъера шиъ реакци мишта хила еза къовстаде. ХӀаьта учений масштаб эӀешигъяро, шеко а яц, лохбу кхерама боарам.

Цул совгӀа, СССР аьнад шаккха а оагӀув раьза хула 40 — 50 эзар сагал совгӀа болча наха дакъа лоацаш йола ученеш вӀалла ца яра даькъе барт бе ше кийча хилярах. Из барт баьб аьнна юкъейоалхкаш яц социалистически мехкаши хьалха яхинна йоккхийча фегарча тӀема ученеехи ерригевропейски совещание доакъашхой хинначa мехкий территориальни хишта юкъе еча тӀема форда маневрехи хьалхе а хоамаш барах йола предложени.

Еххаяр, цул совгӀа, предложени хельсински совещане хоадаьча районе тӀема ученеш ярах меттел 20 эзарнел совгӀа нах юкъе бола бӀу цхьан моттигера кхыча моттиге бигарах а хьалхе а хоам бе аьнна. СССР тийнна уж конструктивни предложенеш чӀоагӀъьяр 1980 шера май беттарча. царел совгӀа, цунна гонахьарча паччахьалкхенашта из ловш хиларгӀа вӀаши юкъерча тешама хьакъехьара мераш Средиземни форда район а чулоацаш хилийтарах йола предложени а тӀайолча Варшавски Договора юкъе дакъа лоацаш йолча паччахьалкхений Декларацe.

СССР-ой цул союзникашен дӀа аьнад Европерча тӀема разрядки гӀулакхий комплекс ювцара эггара дикагӀа йола моттиг Европерча тӀема разрядкален гера дӀадаккхарай хетаиь ерригевропейски конференци хиларах тешаш шоаш хилар.

Дахача шера октябрь бетта хиннача Варшавски Договора юкъерча мехкий кхыча мехкашцарча гӀулакхий министрий заседане коммюнике тӀа аьннадар, вӀаши юкъерча тешама гӀулакхаш шердарах йолча договоренностех дола дош а лерхӀаш йолча конференце хьалхарча этапе дувца тарлургда аьнна. ДӀахо цу конференце бартадаха тарлургдар Европе вӀашдухьала латтача низий боарамаш кхотадалари лохдара даькъерча гӀулакхий хьакъехьа а тӀема шинна а союза герзашцара низаши герзи кӀезигдара а.

БӀаргаго хала долаш дац вӀаши юкъерча тешама гӀулакхаш шердара эшар цӀена дог-уйла хилар мара кхы цхьаккха а хьал ца хилар. Цхьабакъда, Малхбулен мехкала хӀанз а тӀехьа аьнадаш Варшавски Договора мехкий инициативах шоашта фу хет.

Машар безача общественносто мадридски вӀашагӀкхетарах хьаьнина эггара динагӀа дола хӀама лоархӀаш йолча Европерча тӀема разрядкай герз дӀадаккхарен дешашта йолча ерригевропейски конференцех кургдар шинна а оагӀонна юкъе тешам оттабара тӀадерзадаь дола. европейски машара проблема цхьатарра бокъонаш а йолаш ювцара а къоастаяра я перспектива хьаеллаш дола лоархӀаме гӀулакх.

С. КОЗЛОВ,
АПН тӀема гӀулакхий обозреватель.

ТУРКМЕНСКИ ССР. ХӀара ди тӀехьагӀа Челекена йистошкара дӀегаьнайоалаш латт буровой вышкаш. ИттлагӀча пятилетке «Челекенморнефтегазпром» яхача объединене промысловикаша карьеравьай тӀеха хий дола дикка йоккха шельф. Доагор луш я итт совгӀа скважин. Геологаша яхачох Каспена кӀалхьара Ӏалами доагор дукха да. Цу духьа тӀехь-тӀехьагӀа кхы а чӀоагӀагӀа хьинар айдаь каспийски шельфа Ӏалама рузкъаш карадерзаде гӀерт. Форда дӀарча платформаш тӀа уттаю нерда буровойш, трубопроводаш ехх, хьалъю болата эстакадаш.

Объединене болхлоша толаме кхочашъьяьй иттлагӀча пятилетке мехкдаьттен гази иккхара планаш, Челекенски йистошна гӀолла Каспегахьа гӀоргья Туркменистане эггара кӀоаргагӀа — ялх километр гаргта буруш тохара ствол. КПСС ЦК проектагӀа цхьайтталагӀча пятилетке республике газ йоаккхилга шера 81—83 миллиард кубометр хилийта лаьрхӀаа. Цу лоархӀамеча гӀулакха доккха дакъа юкъехьорга каспийски шельф дӀахо карадерзаеш болча форда промысловикаша.

СУРТА ТӀА: Барса-Гельмес яхача гӀомарашка керда моттиге оттае дӀаьхош я буровой.

А. СЕМЕХИНЕН
В. ЗЛЕНКОН сурт.
ТАСС фотохроника.

Социалистически мехкашкара хоамаш

СТОЛИЦА ТОАЛУШ ЛАТТ

ХӀаранахьа итташ эзараш нах бахаш йола массехк керда микрорайон хьалъэттай Софие 1976 — 1980 шерашка. Хьалъьяй укказа керда школаш, тикаш, бытовой гӀулакхаш ду предприятеш.

Кердача пятилетке кхы а дикагӀа тоалуш хоьъаьш хургья болгарски столица. Города къьаьнача даьнъа реконструкци е болабеннаб. Хьалъеш латт софийски метро хьалхара аргӀа. Эшаш дола гӀо ду болгарски метро хьалъерашта советски специалисташа. Люлин яха нах бахаш йола йоккха массива города центрах юзаргйола 7,7 километр йӀаьха трасса хьалхара участок 1985 шера эксплуатаце дӀалла лерхӀ.

ОТХОДАШТА ДАЬ БӀАРГ ТӀАХИЛА ВЕЗА

Производства отходех кхы а хьаькъалегӀа пайда эцара тӀаберзабаь бола шерра болам баржаш латт хӀана Румыне дукхача предприятешка. Кердача пятилетке индустрега эшараш «шозлагӀа яха» йоалуча материалий чотах Ӏалашдара декхараш хьалхашка оттадьча РКП XII съезда решенешка хьекъа лаьрххӀа йола программаш уттаеш я министерствашка, промышленни объединенешка, заводашка, фабрикашка.

Масала, кораьлча прокатах кхекъсарех запасной отхалаш арахецара йолча бийдала хьисапе пайда эцара способеша йиш хилийтай новаторий предложени еш кхочашъяра металлургийн машиностроенийн кхаш вӀашагӀтоха. Вазлурча «Пролетарий» яхача машашта беча фабрике шозлагӀа пайда эца материалаши хьаль бийдала метта дӀайолха хӀамаши эшаш йолче бийдала ресурсех кхаш совгӀа я. Пьятра-Нацерча целлюлозни кхьхата комбинато арахец юкъе юсача хӀамаех хьаль хьук боахамашта лаьрхӀа органически удобренеш.

ОПЕРА ПРЕМЬЕРА

Варшаверча Доккхача театре гӀоравьнначa итальянски композитора Джакомо Пуччине эггара дикагӀйолча произведенеех лоархӀача «Богема» яхача опера премьера хилар. Варшавски сцена тӀа оттаь йа спектакль Польша, Чехословаке, Советски Союза искусства деятелаша цхьана баьча балхах хьаннна хӀама да. Музыкальни постановка оттайир советски дирижера Гурле Паччахьалкхен симфонически оркестра художественни кулгалхочо Джансуг Кахидзе. «Богема» режиссери сценографи ЧССР вена Ладислав Штрос ва. Доккхача Театра хоро болх бир Леха Горывода кулгал а деш.

ГОРОД ЮБИЛЕЙНА КИЯЧЛУШ Я

Монголе халкъа революце 60 шу дузача юбилейни шера шийтта шу далар деззерга Дархан яхача города. Хьалха машиннакъа поселок хиннача цунах 60 эзар саг вахаш йола хӀанзарча ханара город хинна. ЛоархӀамга диллача мехка шоллагӀа йола промышленни центр я из. Цун 70 предприятеш боахамос арахеш хӀара шера 420 миллион тугрик мах бола продукци. Бахача нахах хӀара ялхлагӀа вола саг деша вагӀа укказа.

Дарханки марка тӀалатта дукха наделеш экспорте ухийт. Чакхдаьннача шера дуней стандартий боарамe кхаьчача города продукце 25 тайпа паччахьалкхен динала Знакаца е довзо майдилгаца белгалдаьккхад. Доазол дехьа эггара чӀоагӀагӀа хотташ да Георгий Димитрова цӀерагӀча кетарараш еча кхаьний изделеш.

(АПН).

Ӏилмеи практикеи

БЕЛОРУССЕ ӀИЛМАЙ АКАДЕМЕ — ЛАЬТТА ЛЕЛАДЕРАШТА

Белоруссе Ӏилмай Академе Президиуме кхыча союзни республикий Ӏилмай академешка санна, юрта боахама Ӏилман лардаш Ӏомаеш йола комиссе вӀашагӀъеллай, цо координаци а ю, лостам а тех Ӏилмашхоша цу даькъе беча балха. АПН корреспондента Леонид Старосельске къамаьл ду комиссе председателаца БССР АН академикаца Николай Дороженкица.

— Белоруссе Ӏилмай Академе учреждененa юкъарчал а доацаш къестаю юрта боахамца евзаенна 60 тема. Царна юкъе эггара хьалха цӀи яккха еза хӀанзарча генетика теоретически дешай. Цу темах долча тахкарех пайда эца йиш а я, хӀаьта практически селекце пайда а эц. Цкъарчоа, вай генетикаша Ӏомаю генаш ювзаенна хилара проблема, дукхача даькъе цох тийша я хургдолча ялата а кхыча культурай а дикала а дукхала а белгалонаш.

Экспериментальни ботаника институто чӀоагӀа тохк баьцовгӀаш грибкови а бактериальни а лазарашта духьала оттара проблема. Коартолаш — вай керттера культура — тӀехаеш йола 480 штамм техкай. Укхаза гучадаьннад хьалашка хьежжа цхьайолча штаммашна лазараш хьалъеделга е уж дегӀа ца ухийташ тоӀаделга. Цунца дувзаденна хоадамбола рекомендацеш еннай, баьцадаараш лоаттадеча моттигера температурни режим мишта хила еза. Коартолаш дӀа мишта оттае еза.

Цу рекомендацеех пайда эцарах республикерча лухьал шин районе баьнна пайда миллион сом ба.

Торфа институто отта а яь, пайда эц, сфагнови торфа лард йола карбамид чуйоагӀа доакъара добавкаш еча способах. Хьайбашта юайнча динна пайда луш хилар добавка. Торфа биологически состава хьожаш даьча тохкамаша вӀаштӀехьдаьккхад торфяной добавкаш йолча удобренеи эффективность айелга, цунга хьежжа дерново-подзолисти долча лаьтташ тӀара чуэца хьувкъам а лакхбелар. Юрта боахамца гӀулакх доагӀаш яц аьнна хеташ хиннача Ӏилмай физико-математически отделене институташа а юртбоахама производства эффективность лакхъеча шин дакъа юкъедилъар.

Иштта, цар тахкар массехк юртбоахама культураш малагӀа Ӏоткъам бу шерра ча спектральни диапазоне йолча мутагенни лазерни излучене. Цу балхий экономически эффект тахан ювца хьалха да, бакъда, шеко яц, дӀахо йодача хана из дӀамига хургйоенилгах. Физико-технически Ӏилмай отделене Ӏилман учреждененa 8 Ӏилман разработки юкъейоалаяй, цар экономически эффект 10 миллион сом совгӀа я. Царна юкъе — сахьата 10 тонн ялат довъаду сушилка, дукхха компоненташ йола доакъара препараташ ю акустически распылительни система. Республика Ӏилман Академе химически геологически института еннача предложеней экономически эффект хилар 3 миллион сом совгӀа.

ЦхьайтталагӀча пятилетке академически институташ дага я юртбоахама Ӏилма керттерча лостамашка тахкарш дӀахо де цунца гетерозиса теори а йолаш, юртбоахама баьцовгӀай дикагӀа пайда лургйолаш дола тайпаши формаши хьа а лохаш, уж лелара агротехника къоасте а еш. селекционни процесса дикагӀа йола оагӀув хьалохаца а долаш. Беррига наз тӀабохийтаргба юртбоахама культурай иммунитета теоретически лардаш Ӏомаяра. Микробни синтезен бактериальни препаратийн продукташ — удобренеш, довкъара антибиотикаш, аминокислоташ, ферменташ, баьцовгӀаш лораяра средствaш — тахнара диапазон дикка шеръергья, из эш царех йоалаш тӀоадал дӀаяхха дибагӀа йола оагӀув хьалахара. Цу мах болча продуктех тоае кийча йола концентраташ хьаяра никъ ба из.

Иштта дегӀаухаргда юртбоахама баьцовгӀай продуктивность айяра тӀадерзадаь эколого-физиологически, биохимически, генетически тохкамаш.

Тахан Белоруссе Ӏилмай Академена чуйоагӀача еррагача Ӏилмай учреждененех 70 процент гаргта хьинаре дакъа лоацаш я юртбоахама производствена боккха пайда лургбола тематика оттаеча. ЦхьайтталагӀча пятилетке цу институташа юрта боахамашна айха юкъаелла йола фундаментальни проблемаш къоастаяра болх дӀахо бергба аьнна хет сона.

(АПН).

Муса Джалиль вадь 75 шу дизарга

Муса Джалилах йола легенда

Сийлахьча советски татарски поэта Муса Джалила карагӀдаьнна турпала гӀуллакх тахан дерригача дуьнена довзаш ду. Гитлеровски палачаша Муса Джалилан цун цхьайтта тIема доттагIчуьнц кортош даьлар 1944 шеро 25 августе Берлине. Фашисташа Джалилан цун новкъостийн къиза боабе мегадале а ленал долча патриота екача поэзе корта баккта маганзар царна.

Муса Джалила «Моабитски тетрадь» набахтара ара а даьккха Брюсселе советски посольствага дIаделар антифашиста Андре Тиммерманса. «Моабитски театрала» шоллагIа варнант кIалхар а аькхха тIом чаккбаьнначул тIехьагIа Татарски АССР яздархой Союзе дIанлар советски военнопленнеша. Цу блокнотешта къьедахача стихаш литературин Iалмо «Моабитски тетрадаш» оал.

Уж Iомадеш, цар автор вайна хьалхашка отт тIемашкел къахьегамон хьахнна, Ленинскн комсомолен Коммунистически партен мутIарашка хьанкхийла деша художник а волаш.

Муса Джалила идеал — из эггара хьалха, къыча сагаца безаме волча сага дегачура поэта гуш доли доза дуне, поэтически колейдоскопачу гIоала лирически турпал набахтен вIабаш Iожхайса ше бIаргаго гIертар, къонахчален доттагIалени ода хьаккола гIертар. Даьхенна мутIахьа хилар, советски сага сий хестадар.

Эстетически идеало поэта дот урaоттаду, аьшке галету воллача хана а шиш Даьхенней шиш халкъан гIулакх де. Укхаза лаха беза вахара гIоалленах хьада вале а дикадар вуламал хотдаргхиларах тийша волча Муса Джалила турпала нхоллам бухбувла хьаст. «Моабитски театрадашка» вайна гу машара хана къахинначна, халкъан мехкан хьалхара шиш декхар довзача поэта коммунистически идеалаш.

Из тайпа тенденци хьагойтар «Ильдар», «Алтынчеч» яхача драматически произведенешка а. Цу поэманка хьахоллар цо халкъа турпала хьисап, миччa хина а дего хьекарца моастагIех дахе лорае кийча болча халкъа юкъера хьабаьннача Ильдарен Джикен поэтически суртсибат. Дукхача шерашка болх беш поэте хьанколлача цу образаша цIаькхах а белгалбоакх тIом хиладехьара Джалила нхоллам «Маобитски театрадашца» айхха буззам болаш йолга.

«Маобитски театрадаша» шоашта чулоац тIем тIара цIа баьхкача салтий дег тIара бала, пар безам, вIашагIкъастар, гIайгIа. Моабитски стихай цикл — из тIема хана талгIента юкъекхессача, къовсам лоаттаберца фашизма боангашка ца вов гIертача саго ов. Цу сага кортамукъал лойл цо законаш доаца дуне чIоагIача бе а делла хIалкдоргда. Бакъда концентрационни лагерий къарцхалий аьшка саьргий нарта чу велачунга цхьа гера — деша гера мара дац. ХIаьта цу дешаех хьа мел даьр доаттIача дIанкета деза.

«Моабитски тетрадий» хIара поэтически мутIарашка дуьц варварствана духьал ваьннача сага къонахчалах.

Нагахьа санна вахаро лер
ца юте,
Эсалалца, паргIата ца
хиларца фу сий да?
Кортамукъалца мара
вахаро хозал яц!
Майрача дегачу мара даим
вахар дац.

Поэта цу стихотворене дуьц сагах доаллача эггара дикагIчох — сийх. Вайна гуча бесса сага кортамукъал Джалила юьц майралцен чIоагIалцея. «Къонахчал ца довзар — из лай» яха уйле фашистий боангачура хала хьалаш бахьан долаш аьннад цо. Стихотворене чIоагIъю советски халкъа эшалургдоацаш хилара уйла. Поэта произведенеша сага чIоагIалах дуьц, уж хетадь я сага ираз даьхьача хургдолчунна.

«Зизаш» яха стихотворени а ништа хургдолчуна хетаьй я. Из яздаьд Сийлахь-боккха Даймехка тIом синбеннача хана — 1943 шера 9 ноябре.

Зиза дакхха хIара деннем,
сахьатан
Оаха шо тIаьц дег тIара
Шоана кура паргIато
Оаха лаьккхай даим
хургйолаш.

Поэта бIаргагу тIом чакхбалар, дерригача дуьнен тIара бераш зизашка хоздаьча довкъашка хьех. Тайп - тайпара бесаш дола зизаш берий образашца нийсду цо. Зизаш фашизмал котдалара символ хиларца дуне хоздаь латт.

Моабитски стихай цикл тIема хенара турпала летопись я ала йиш я. Джалила поэзе спачоа хьалхашка кинозераца тIа санна цхьан кадра метта вож хьаотт; низ боацача берашта тIахьсхэ латт автомата юхь, нит гоама долаш хьеж мехка нехха майор, хIаьта бехкбоацача наха етташ я топаш.

Цаь берашца лаькхар
моаной
КIоаг баннхийтар, хIаьта
шоаш
Уж нучках латтар
оакхарий
Йиш хьала беля а белаш...

Джалила фашизма юхь тIара маски Iо а йоахаш хьахьокх цун адамлена духьалара хьисап. Поэта гIо дехаш санна кхайк эггара хьамсарагIчунга — лаьттага — шийна тIагIолла нах а шин кута тIара оакхарий а лелачунга. Вахара саго ловргдоацача хьалаша кагбанзар поэта лоIам.

Джалиль теш советски Даьхе лергIоацалах, цунга кхайкаш хьахьокх эшалургдоаца цун маIан.

Философски хьисап долаш я «Наж» яха стихотворени. Цига поэта чIоагIду дуне ха йоацаш хилар, дикадари нийсхон котъяргхилар. Вайна хьалхашка отт меттахьайоаккхалургIоацаш, баьццара ткъовронаш лаьтта кховчаш латта низ бола наж.

Эзар шу да из наькъа тIа чIоагIа, баьццара, низ болаш лаьтта. БIаьш шераш дIадахад цунна гонахьа гIолла, мехкар баьнна мух хьийзаб, хIаьта из дукхха шераш хьалха санна наха вайда беш латт. Цунчу къайлений — хьаст, цунчу — гуччахьара безам. Поэто хеставу даим воага саг, из велча а вахаш хилар.

Вахa мегаргва лаьттах
яхийта
Лар кIоаргагIа, хоалушагIа
Хьа гIулакх дусаргдолаш
Эзар шу даьнна наж санна.

«Моабитски тетрадех» ништа але йиш я тIема хенара трагически эпопея я аьнна. Поэта хетачох трагеди советски военнопленни бараш боар хиина ца Iеш фашизмо хьардаьнкхача немецки халкъах адамлена духьала дерзадаь уизара герз хилар а да.

Фашистски боангачу воалла поэт шиш дог мел деттаду фашизмана духьала къовсам лоаттабе лоIам болаш ва. Вуьха хьатIакхаьчача хана а художника керттера декхар лаьха художественни произведенеш хьахоллар гу Джалила.

Хьона гора оттаргвац со
залач.
Хьа боангачу со воалле а
хьа лай со вале а
Са ха яхьачача лергва.
ХIаьта ха уралатташ
лергва,
Iа ворта дIабоаккхе а,
бIехал.

«Моабитски тетрадий» ларде улл гуманизм. Гитлеровщий Iоткъами оакхарали ше ловш поэто хьагайт немецки халкъацара вошали безами. Из кортамукъа, фашизма дукъ тIара Iоккеcся бIаргаго лов цунна. Германе динагIболла къовтаж къовсам лелабара тIахьех цо.

Поэт тешаш ва К. Маркс, Ф. Энгельс санна бола сийлахь - боккха философаш, Гейнен Гетей санна бола цIи хезаь поэташ, Бетховен санна сийлахь - боккха композитор хьаккхоллача халкъо шин герз Гитлера а цунна гонахьарчарна а духьала доаккхаргхиларах, сийрда кхоане цо хьа кхолларгхиларах. Джалила тIалаш хургдар ловш хиннай. ТIехьагIа немецки поэтхочо Эрих Мильштата яздора Джалилах «Муса Джалил мала къегача Германски Демократически Республика немицй дегашка даим вахаргва. Деган тоxалуш тIаьц пар цун стихаши турпалча цхьасама летописи... Тхога, немецашка, цо йоах: керда дуьнен тIом хьоабе гIертарешта духьалата къовсам дIахо хьо. Райнен Рурен берда йистошка Майсен Энгельсен байнах аьи» («Советски Татаря» 1966 ш. 13 февраль).

Поэто шин беррнгача кхолламца хьахьекхад халкъ дикачунга, серлага яхача гIерташ долга. Халкъагара прогрессивни эстетически идеалаш хьакаш поэт айвелар «Моабитски театраланика» кхоачаш. Цакха лергIоаца идеал, къовсамен кортамукъален идеал — ишта я «Моабитски тетрадашка» вайна гуш йола керттера эстетически идеалаш.

А. МАХМУДОВ,
философски Iилман кандидат.

СалоIалургдий городе? Цу тайпара хаттар уттаду шоашта хьалхашка цхьаца бахьанех выходной деношка городал ара дIа а баха солоIалла, вIаштIехь ца доаккхалуш бисача ззараш болча дезалаша. Вакъда СССР ВДНХ цкъа бахараш та из проблема къоастае хала дац. Укхаза эрсий тройка хахка, шах баьча гув тIара соалоз чухехка, скоморохай частушкаша ладувгIа, лыжешца ниихь бе йиш я...

СалоIача зоне городера вахар гаьна долаш санна хеталу. Ша банза болча Iаи тIа лел Iа даьхка юхесайца ззараш акха боабашкай.

Берий городоке — шах даь гувнаш, фаьлгашка Iовца теремокаш, сакъеидаме аттракционаш. Сихача тройка бахгашта кIалхара дIаухлоа — тройкаша сиха лола безам бараш лоа дилиача хьуна юкъе гIолла гургалаш а эталеш соалозашца болх.

МоллагIча дийнахьа 25—30 эзари выходной деношка 45—50 эзари москвичаши хьашийн салоIаш. сакъердаш хул укх деношка выставка территоре тIа.

СУРТА ТIА: ...хIаьта сарм дикагIа да! СССР ВДНХ «Эрсий Iа» яха цIей да.

Б. КАВАШКИНЕИ,
В. ХРИСТОФОРОВЕН сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУВЛА ТХО ДОЛЧА

Денгара денга тоалуш хоалуш йоагIа вай столица — город Грозный. Укх тIеххьарчча хана укхаза хьалдаьд цирк, театрально - концертни зал, кхыйола наьха культурни хьашташ кхоачашлу учреждени. Царна юкъе да «Юбилейный» кинотеатр. Дукха хул укхаза керда фильмаш. Кинопрокате хьадена дикагIа дола кинофильмаш эггара хьалха укх кинотеатре гойт. Цудухьа тахан кинотеатра репертуарах лаьца дувца безам ба са. Ши кIира соагIа ха я «Олимпийски цIей», «Олимпиадеца къастар» яха фильмаш гойта. Вайна массанена а бIаргадайнад уж телевизорга гIоала, цхьабакъда, бос болча йоаккхача экрана тIа цу фильмага хьажар Москве Олимпиале хьо хье волаш хьажар санна хоза, дега боккха эстетически салоIам беш да.

Дукха кинолезараш ба «Козерог-один» яхача американски фильмага хьожаш. Цу тIа цуьн американски космонавтах. ХIанз-хIанз боврга их уж вьлча, цар вахара боккха кхерам тIаэтта ха я фильма автораша вайна гойтар. Денала, нийсхонах доттагIлелах зуьпаш санна цхьатаро кинофильмо гучайоакх буржуазни общества оакхарий оамалаш, «бизнес» яхача деша наха юкъера ахь-эздел доалеш хилар.

15-ча февралe вай мехкарча 1200 кинотеатрашка гойта долалу «Къьстта лоархIаме декхар» яха шераформатни фильм. Из картина арахец КПСС XXVI съезда хетадаь. Сенах лаьца Iа СССР халкъа артиста, Паччахьалкхен премие лауреата, антер а режиссер а волча Матвеев Евгене оттадаь фильм? Сценаре авторашта — Добродеев Борис, Погребский Петр.

«Деррига а фронта! Деррига а котанонна!» — из лозунг керттера яр советски наха Сийлахь - боккха Даймехка тIом хиннача шерашка. Из Коталон ди сихагIа тIадоаладе, германски фашизм гораоттае Советски Эсара яиар керда тIема гIирс — танкаш, йоаккхий топаш, самолеташ, кемаш, кхыдараш. «ГIайтта лела танкаш», аьнна цIи тилла яр немецки гIерахошта IалальматеI боккха кхерам тIабоссабеш хиина «ИЛ-2» яха самолеташ. Уж йора мехка гаьнарча моттиге Iойкилача аьвплаводе, кхалпаьха, боккхийча наьха, берий кулгаша. Iалальмате йоккха хало яр царна тIаьттар: на йоацаш, Iовнажа, салаIа моттиг а ха а йоацаш, шелало эгавеш вIашагIйокка меттале, тIом хилалехьа арахецаш хиинарел нхезза-алхазза дукхагIа арахецаш яр уж. Воккъалдар аьлча, из IалальматеI доакхача денале гIуланх шар тIехдика кховчаш а дир.

— Из тайпа фильм оттаде дукхача хана дена лагавар со, — йоах режиссера, — уйла яр салташша цхьана коталон ди сихагIа тIаккоачаде гIерташ тыле хьинаре къахьегаш хиннача наьхах лаьца. Iз хила тарлора ахархоех, танкаш еарех, моллагIча кхыча «тылерча» профессех лаьца дола дувцар, хIана аьлча, оаха тхоай керттера декхар турпалча къахьегаме вIашагIкхийттача халкъа сурт - сибат хьаккола лаьрхIандь. Цудухьа тхоай фильма хIара сцена цу ханарча турпалча гIулакханца, энтузиазмаца, наьха вахарца, цу хана хиннача тайпара гойта гIерташ дувц, цу ханарча наьха сурт - сибаташ диэза хьакхолла гIерт.

Шо хьалха оттадьча «Лаьттара безам», «Кхел» яхача фильмашца бувлам болаш е кино а долга гучадоаькх режиссера. Цу фильмаша санна укхаза а дувц советски сага нхелерча тIема къизача гIуланхех. ХьалгIетта шиш са а хьинар кхо ца деш къонсаме даьнна советски халкъ да фильма керттера турпал.

Укх шиш фильме керттера цхьа роль ловзаю Е. Матвеева—завода директора роль. Даьхен бехктохаме декхар кховчашдара шиш низ, хьинар, хьаьиьал дIалургдола саг ва цун турпал.

Кхыйола ролаш а ловзаю цIи кулача артисташа — Гурченко Людмилас, Заклунная Валерияс, Парра Александа, Крючков Николая, Самойлов Владимира, Киндинов Евгене, Юхтин Геннаде, кхычар.

Н. ШАУЛОВ.

СОВЕТСКО-ВЬЕТНАМСКИ ЛИНЕГIА КЕРДА ТЕПЛОХОДАШ ЛЕЛ

Одессера Дананге даха арадаьннад «Капитан Смирнов» яха теплоход. Из да трюмий боарам 60 эзар кубически метр йолча газотурбоходий — ролкерий (РО-60 тайпа) кердача сере керттера кема. «Капитача Смирнова» шиь «воша» ва зIамагIа-тарггача хана советско-вьетнамски линие тIа арадаргдола «Капитан Мезенцев» «Инженер Ермошкин».

Уж кхо кема эггара йоккхагIа тоннаж йолаш я эггара сихагIа лелаш а да Iаьпкача форда пароходстве. Амма гIуллакх сухал лакха хиларахи мухь бахьара низ боккха хиларахи лаьтта Iац. Ролкераш мухь горизонтально тIаботташ дола кемаш да. Автомобилаш, тракторaш, комбайнаш, кхыйола чархаш йола машинаш шоаш дIачуух шеррача трюмашка. Цу трюмашка дIаоттае йиш я дуьнен халкъашта юкъерча стандартах йола бIаьш контейнараш. кхыйола еттара йоккха а эза а оборудовани, тайп-тайпара йоаккхий габариташ йола машинаш. Цу дерригие а йиш хутийт мовхьаш тIадоттарах Iодахарен эша ханаш дукхазза кIезигьа, хIаьта долче, кемаш хьожадаьча дIа а кхаьча юхадоагIилга сихде, цар кхухьа мовхьаш дукхагIа хилийта.

Цудухьа оттадаьд пароходствага эггара хьалха хьакхавача ролкер вьетнамски лине тIа. Укхаза геттара духа да дIа а юха а кхухьаш дола мовхьаш. Мовхьаш тIадуттара горизонтальни спосоо чIоагIа аттача а йоах сих а ю СРВ порташкара мовхьашцара операцеш — портонн кранаша ду балхаш ца эшаш сонадаьл. Ролкер доассадеш тягачаши уж лехкараши ба кема тIа, цар дIакхоачаду мовхьаш вьетнамски порташка.

Иосиф ПИКАРЕВИЧ,
АПН корреспондент.

А. МАГОМАДОВ— РЕСПУБЛИКА ЧЕМПИОН

Чакхъаьннай дуьнен халкъашта юкъерча шашкех ловзара йола республикански чемпионат. Эггара хьалха республика чемпиона цIи яьккхай «Урожай» яхача общества киналo Советски районерча мастеpалла кандидат волча Магомадов Абус, 11 турах 9-зза котвахнна из, шиш партех ничьл ляй. Ништа из цIаккха а ийша вац, цо 10 очко яьккхай.

ШоллагIа моттиг яьккхай мастералла кандидата Грозненски цирка воккхагIволча инженера В. Демченкос — 7,5 очко. ХIаране 6,5 очко а йоаккхаш кхоалагIен йиьлагIен моттигаш йийкъар Ю. Сынченкоси В. Хайтаевси.

Котвала магензар соахка чемпион хиннача спорта мастера Шамов Валерена. Турнире 7-гIа моттиг мара яккхензар цо.

СУРТА ТIА: республика чемпион Магомадов Абу.

В. ГАВРИЛОВА сурт.

ЛЕКТОРИЙ— МЕЖДУНАРОДНИКИЙ СЕМИНАР

Самардийнахьа хилар партийна комитетийн «Знание» яхача общества Нохч - ГIалгIай организацея лекторий-международникий семинар. Цига йийцар хIанзарча дунен халкъашта юкъерча хьалах йола цхьайола актуальни проблемаш.

«Америка ВIашагIкхийтта Штаташ — тахан» яхача темах декпя йийшар Л. Н. Толстоя цIерагIча Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета дерригюкъарча исторе кафедра заведующе, доцента, исторически Iилмай кандидата Н. В. Потоновас.

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома лектора Э. В. Банкина аьлла йир «Америка ВIашагIкхийттача Штатий администраци хувцаялар бахьанаш, агрессивни уйлаш» яхача темах долча дешашта.

«Юкъерча Малхбоален цхьадолча мехнашкарча хIанзарча хьалах» дийцар Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета дерригюкъарча исторе кафедра ассистента, исторически Iилмай кандидата Ш. А. Гапурова.

Лекцешта рецензироваш яра принципехи методикахи дийцар университета педагогикаи психологеи кафедра доцента, педагогически Iилмай кандидата Г. А. Бермуса.

Семинара юкъе дакъа доалаш хиннараша тийнача хIанзарча дунен халкъашта юкъерча хьалахи Советски Союза арахьарча политикахи долча хаттарашта доагIаш дола жоп даш делар.

В. ВАСИЛЬЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

31 ЯНВАРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуйранагIа гимнастика.
9.10 — «АБВГДейка».
9.40 — «Шоана, дай-нанной!».
10.10 — «ДикагIа товараш — дукхагIа».
10.40 — «Тха адрес — Советски Союз!».
11.30 — «Ер мохьа дулургда».
12.05 — «Спортлото», 5-гIа тираж.
12.15 — «Китале яьхьаргаш». Тема новкъостий клуб. Ленинграх лорьш довкъалкхой вIашагIкхетар.
13.45 — «Дешара гов».
14.30 — Кердадараш.
14.45 — «БIаргагушдар — тема халадар».
15.50 — КПСС XXVI съезда накъхлатам. «Сийдолча кхийна воагIошш». ИбелагIа фильм.
16.50 — Х. Кваша. Концерт.
17.00 — «Саг. Лаьтта. Дуне».
17.45 — Политически обозревателя Л. А. Вознесенски беседа.
18.15 — Мультфильм.
19.25 — «9-гIа студа». ДIаьлор — политически обозревателя В. С. Зорина.
19.33 — «Со вала ма». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Синьёр» яхача телевизионни музыкальни спектакла премьера.
23.15 — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Киргизски телевиденен документальни фильмай програма.
8.30 — «Тха беш».
9.20 — «Шахматни школа».
9.50 — «Iуйранара почта». Музыкальни програма.
10.20 — Кинокамера тьеж дунега». ДIаьлор — политически обозреватель Н. Фесуненко.
11.50 — «Операни шедевраш». В. А. Моцарт. «Волшебная флейта». Фильм-опера.
15.00 — Буганаш хоккеях ловзара СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Старт» (Горький). 2 тайм.
15.45 — Велоспортах йола СССР чемпионат. Трек.
16.15 — «Iилман вахар».
17.00 — Эрсий революционни палеш.
17.20 — «Кинозрителя спутник».
17.50 — «Къонахча клуб».
18.30 — Баскетболах йола СССР чемпионат. Майн нах. «Динамо» (Москва) — «Калев» (Таллин). 2 тайм.
19.30 — ЦхьайттагIа котвалехна, хьалхара юу. Съезда хьалхарча вахте.
20.00 — «Вийса даькъал хийла шуа, бераш!».
20.10 — «Шоана, дай-нанной!».
20.30 — «Шуа хьакий декхарашка». Концерт.
21.00 — Ф. Мендельсон. № 1 бола симфони.
21.40 — «Монолог». Художественни фильм.

1 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка е дIаотта!».
9.05 — Д. Скарлатти. Сонатех дIаеш РСФСР заслуженни артиста Н. Петрова.
9.30 — «Гуттал бетта сахьат».
10.00 — «ГIулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Могашка». Iилман-популярни програма.
11.45 — «Iуйранара почта». Музыкальни програма.
12.15 — «Iилман техника». Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.20 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Чеховски пагIошка». М. Горкий цIерагIча Московски Художественни академически театра фильм-спектакль.
16.10 — «Дене коммунисташ». КхоалагIа передача. Кегирхошта кхетам балара коммунисташ дIахьочa балхах лаьца. Передаче дакъа лоцаш ба КПСС Ростовски обкома хьалхара секретарь Ч. И. Бондаренко, КПСС XXVI съезда делегат, Социалистически Къахьегама Турпал М. П. Чих.
16.55 — «Футбольни обозрени».
17.25 — Мультфильмий програма.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Сигала бос бола сурт». Художественни фильм.
20.10 — «Кинохьаьвара клуб».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Кинопанорама».
23.00 — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Воркута». Телевизионни документальни фильм.
8.15 — «Цьена — вирттайна дезал».
8.40 — «Бераш та оакхарех лаьца».
9.10 — «Эрсий къамаьл».
9.40 — «Тха адрес — Советски Союз».
10.30 — «Къайбий дунен тIа».
11.30 — «Шоана, дай-нанной!».
13.00 — Телевизионни документальни фильм.
13.15 — «Музыкальни абонемент».
13.05 — «Стоптанные туфельки». Телевизионни художественни фильм. Вежарий Гримм фаьлгий мотивах.
14.00 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Химик» (Воскресенск) — «Крылья Советов».
16.15 — «Тени исчезают в полдень». Телевизионни фильма 1 сери. «Красная Марья».
17.50 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Динамо» (Минск) — ЦСКА. 2—3 периодаш.
19.15 — Иоганна Штрауса ашараш. ГДР-ера передача.
20.00 — «Вийса даькъал хийла шуа, бераш!».
20.15 — «В. Маяковский» — художник».
20.40 — М. Равеля произведенеш дIаlоакх Московски паччахьалкхен симфонически оркестро.
21.40 — «Ураганах «Мария» аьле цIи тиллал». Художественни фильм.

РАДИО

31 ЯНВАРЬ

6.40 — «Юртарча къахьегамхоех лаьца дувцар» (нохчий меттала).
6.55 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Къонах», Радиовыпуск (эрсий меттала).
10.15 — «Къонаберий оазаш» (нохчий меттала).
10.35 — Ашараш.
11.00 — «Къахьегами эразмо яла музыкальни передача (эрсий меттала).
11.40 — Осмиев Хьамзата стихашка цун дешица дакха илли (гIалгIай меттала).
12.20 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче». Радиожурнал (эрсий меттала).
18.00 — «Нахага доза парте доша» (эрсий меттала).
18.15 — «Сайранара музыкальни программа» (гIалгIай меттала).

1 ФЕВРАЛЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана дукха деза музыка» (эрсий меттала).
11.15 — КПСС XXVI съезда накъхлатам: «Къахьегама вахта». «Промавтоматика» яхача НПО-ра передача (эрсий меттала).
11.30 — «КIиранден музыкальни программа» (эрсий меттала).
13.15 — Ашараш (нохчий меттала).
16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала).
16.30 — «Школьни глобус». Радиовыпуск (эрсий меттала).
18.00 — «Ашарашца латтагIал долчарна». Концерт (нохчий меттала).

Хаоттам

Тахан республикен гIоллен Грозней морхаш а йолаш, йовчан а йоаш. Iуйрийна цхьацца йолча моттигашка кIезиг - дукха дохк а доаллаш, ха малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен. фегара температура республике —3, +2, Грозне 0 градус гаргга йолаш хилен тарлу.

Кховаен ломмен морхаш а йолаш, цхьаццайолча моттигашка зазгIо доа а делхаш, кIезиг - дукха дохк а доаллаш. малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температуре бийсана 2—7 градус шелали йолаш, дийнахьа 1 — шелал йолаш, дийнахьа 1 — хилен тарлу.

Метеостанци.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА ХУРГДА

31 январе

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 17.00. Болх беш я «Фаьлгаш долча хьоашалгIа» яха берий киноклуб. 14.00. Болх беш я поэзе литературни клуб. 19.00. Болх беш я дискотека.

Н. К. Крупске цIерагIа культура Дворец. 13.00. Болх беш я «Кагирхойн закони» яха халкъа университет. Лекци: «Советски законодательство толхадарах бола кхелетарий бехктокхам».

Химикий культура Дворец. 12.00. Кердача берий литература. Библиографически обзор. 14.00. БоксагIа йола республикански яхьаш. 16.00. Халкъа духовой оркестро дIалоакх патриотически иллеши маршаши. 17.00. Кагирхой дискотека: «Музыкан иллеи дунен тIа». 18.00. Радиожурнал: «Съездагара съезда».

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 14.00. Сайре — портрет. «Старогрознефть» НГДУ производстве хьалхалаттарашца вIашагIкхетар.

1 ФЕВРАЛЕ

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Болх беш я «Фаьлгаш долча хьоашалгIа» яха берий киноклуб. 19.00. Болх беш я дискотека.

Н. К. Крупске цIерагIа культура Дворец. 12.00. «Дуэла хьалхара бийса» яха школьнанкий самодеятельни театра спектакль. 15.00. Болх беш я «Къона ленинец» яха кинотеатр. Кинофильм «Кащей бессмертный».

ФЕ ХИЛА

Машин хьалха яккха гIертар — наькъа водаш кхерамегIа гIулакхех да!. къастта а хIанз, наькъашка хотта а баьнна, чархаш дувжача хана. Цудухьа наькъа бокъонца зем а баьккха мара мегаргвац хьалхавала хьажа.

Хьалхавалара правилаш эггара дукхагIа телхаю дика опыт йоацаши шаьрбаланаен болча, шоай доалахьа автомашинаш йолаш болча водителаша.

Шоатта дийнахьа саррахьа «Жигули» ВАЗ 2101 № 49—29 ЧИН яхача автомобила водитель город Назрание ваха А.-Х. Б. Имагожев Ростов — Баку наькъагIа воагIаш, Грозненски районна ГIуларе кхача юртагахьа дIачухьоавзача метте духьала машинаш ухача наькъа даькъа тIа а воьина, гаргга яхьча йоагIача легковой машинал дIатIехьэккха ца а кхувш, цунна тIакхийттав. Е водителашка з, е пассажирашка а нхераммлен тIехкараш ца хиларах чIоагIа човнаш яьй царна цигта.

Ножай - Юрта Х. Нуралилова цIерагIча колхоза доалахьарча Г-52 № 84-40 ЧИЗ яхача автомашина водителa Х. Казаева хьалхавала дагахьа сихьнь машин, шаьрача наькъа тIа юхакъовза ца а могаш. нюжета чу а теха тIакIелтIакхессай. Машина кузов чу баьгIача пассажираша човнаш яьй. ТIехьагIа гучадаьнначох. автомашина водитель мехка хиннав.

Моздокера ГIалаpе бодача наькъа тIа машинаш духьала ухача оагIорахьа нйинхача «Жигули» 52-96 ЧИМ яхача автомобила водитела — Наурски районе ваxача А. А. Шалулаева «Кубань» яхача автобуса тIатехай машин. ХIаьта цига лоаваpax хала човнаш яь вола из больница Iовллав.

Наькъа йисте латтача транспорта автомобилаш касткаста тIаетта баьиеб. Из нийсду бийсанна боккъо йоацаш машин сих а йийя, наькъа йисте латтача машина гаргга кхаьчача хана юстара яккха ца а кхувш. Цкъаза, духьала йоагIача машина фараша бIаргашка серда а техе, наькъа йисте латта транспортни средство бIарга ца а йойташ тIатохаш я хул.

«Жигули» яхача легковой автомобиля водитела — Советское яхача юртарча А. Джумаева Грознера Аргуне бодача наькъагIа сарахьа водаш автомашина тIатехай наькъа йисте лаьттача машина, цига ше чIоагIа лоза а веш.

ДIадахача кIирагIа (22 январера 29 январе кхаччалца) республикан наькъашка 14 авари яьй, 1 саг ве а вуаш, 21 сага човнаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ух., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта бокхама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05033. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 230.